

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Provoz a ekonomie

Diplomová práce

Modrá ekonomika v Angole

Bc. Michel Jacob Caetano Joao

© 2021 ČZU v Praze

!!!

Česká zemědělská univerzita v Praze
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce:	Bc. Michel Caetano Joao
Studijní program:	Ekonomika a management
Obor:	Provoz a ekonomika
Vedoucí práce:	prof. Ing. Lukáš Čechura, Ph.D.
Garantující pracoviště:	Katedra ekonomiky
Jazyk práce:	Čeština
Název práce:	Modrá ekonomika v Angole
Název anglicky:	Blue economy in Angola
Cíle práce:	Cílem práce je zpracovat analýzu modré ekonomiky v Angole za účelem identifikace hlavních charakteristik, vývojových trendů, zdrojů konkurenceschopnosti a predikce budoucího vývoje.
Metodika:	Teoretická část práce bude zpracována na základě metody studia dokumentů. Empirická část práce bude využívat metod a technik statistické analýzy.
Doporučený rozsah práce:	60 - 70 stran
Klíčová slova:	Modrá ekonomika, partnerství, obnovitelné zdroje, Biodiva

Doporučené zdroje informací:

1. Cihelková, E.: Aktuální otázky světové ekonomiky: proměny a governance. Praha: Professional Publishing, 2013, 248 s. ISBN 978-80-7431-104-8
2. Potts, J., Wilkings, A., Lynch, M., MacFatrige, S.: State of sustainability Initiatives Review: Standards and the Blue Economy. 1. vyd. Švýcarsko: International Institute for Sustainable Development (IISD), 2006, 209 s. ISBN 978-894784-74-0
3. Jeníček, V., Foltýn J.: Globální problémy světa v ekonomických souvislostech. Praha: C. H. Beck, 2010, brož., 332 s., ISBN: 978-80-7400-326-4
4. Johnson, K., Dalton, G., and Masters, I.: Building Industries at Sea: “Blue Growth“ and the new maritime Economy. Švýcarsko: River Publishers, 2018, 471 s., ISBN 978-87-93609-26-6
5. KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Z.: Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů. Praha: Auditorium, 2014, 233 s. ISBN 978-80-87284-44-5
6. Kuna, Z.: Demografický a potravinový problém světa. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, brož., 340 s., ISBN 978-80-7357-588-5
7. Kuna, Z.: Země Afrického rohu. Problémy a perspektivy. Plzeň: nakladatelství a vydavatelství Aleš Čeněk, 2016, 190 s., ISBN 978-80-7380-629-3
8. Paillard, M., Lacroix, D., Lamblin, V.: Marine renewable energies: prospective foresight study for 2030. Versailles: Quae, 2009, 315 s. ISBN 978-2-7592-0184-6
9. STIGLITZ, Joseph E. Ekonomie veřejného sektoru. Překlad Ondřej Schneider a Tomáš Jelínek. Vyd. 1. Praha: Grada, 1997. 661 s. ISBN 80-7169-454-1

Předběžný termín 2021/22 LS - PEF
obhajoby:

Elektronicky schváleno: 31. 3.
2021
prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.
Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno: 1. 4. 2021
Ing. Martin Pelikán, Ph.D.
Děkan

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "modrá ekonomika v Angole" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor(ka) uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne datum odevzdání

__30.11.2021_____

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval(a) panu prof. Ing. Lukášovi Čechury, Ph.D. za podporu a řadu inspirativních připomínek při vedení této práce a též mé milované mamince Jordaně a bratru Máriovi.

Modrá ekonomika v Angole

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá implementací modré ekonomiky v Angole. Cílem je zkoumat, jak by bylo možné zavést strategii modré ekonomiky v Angole, výběr veřejných investičních projektů se zájmem soukromého sektoru, výhody financování modré ekonomiky pro Angolu a jak ji pomoci strategicky financovat a zhodnotit způsob financování na veřejný a soukromý sektor. Vyhodnocení probíhalo za základě výzkumných otázek, hypotézy, metodikou shromážděním kvalitativních a kvantitativních údajů z mezinárodních databází, porovnání dat pomocí MS Excel a literární rešerši.

Výsledky ukázaly, že prozkoumání odlišných projektů modré ekonomiky jiných zemích došlo k tomu, že každá ekonomika má svou strategii financování, odlišné zpracování, prozkoumání mořských zdrojů a omezení, různé globální dopady na životní prostředí a odlišné zájmy národních a mezinárodních institucionálních subjektů ke spolupráci k implementaci integraci modré ekonomiky do politického rámce a k zapojení jiných organizací týkající se především životního prostředí.

V závěru jsou formulovány konkrétní kroky, ke snížení mořských zdrojů a omezení v důsledku životního prostředí do budoucna. Je zapotřebí dbát jak na modrý růst, tak jako na životní prostředí při rozvoji ekonomik jednotlivých zemích.

Klíčová slova: Modrá ekonomika, modré dluhopisy, partnerství, obnovitelné zdroje, BODIVA

Blue economy in Angola

This diploma thesis deals with the implementation of the blue economy in Angola. The aim is to examine how the blue economy strategy in Angola could be implemented, the selection of public investment projects with private sector interest, the benefits of blue economy financing for Angola and how to help strategically finance and evaluate public and private sector funding. The evaluation was based on research questions, hypotheses, methodology by collecting qualitative and quantitative data from international databases, data comparison using MS Excel and literature search.

The results showed that exploring different projects in other countries' blue economies has resulted in each economy having its own funding strategy, different processing, exploration of marine resources and constraints, different global environmental impacts and different interests of national and international institutional actors to work together to implement the integration of the blue economy into the policy framework and the involvement of other environmental organizations.

In the end, concrete steps are formulated to reduce marine resources and limitations due to the environment in the future. It is necessary to pay attention to both blue growth and the environment in the development of the economies of individual countries.

Keywords: Blue economy, blue bonds, partnerships, renewable resources, Bodiva

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl a metodika.....	14
2.1 Cíl	14
2.1.1 Dílčí cíle.....	14
2.1.1.1 Výzkumné otázky či hypotézy.....	15
2.2 Metodika – jakým způsobem toho dosáhnu	16
3 Literární rešerše.....	17
4 Ekonomický význam moří a oceánů.....	26
4.1 Koncept modré ekonomiky	31
4.2 Modrá ekonomika různých zemí	37
4.3 Financování modré ekonomiky	46
5 Empirická část.....	51
5.1 Strategie a principy modrých státních dluhopisů	52
5.2 Výběr možných projektů	53
5.3 Alternativy financování modré ekonomiky v Angole.....	57
5.4 Zprávy o realizaci projektů.....	62
6 Závěr	63
7 Literatura.....	65

Seznam obrázků

- **Obrázky**

Obrázek 1: Hlavní oblasti činnosti modré ekonomiky	28
Obrázek 2: Hlavní pilíře ekonomiky	33
Obrázek 3: Rozpis hrubého mořského produktu (2,5 tn).....	36
Obrázek 4: Různé možnosti financování pro modrou ekonomiku	48
Obrázek 5: Trh zelených dluhopisů	49
Obrázek 6: Provozní schéma modrých dluhopisů	52
Obrázek 7: Návrh koordinace činností	56
Obrázek 8: Postup místní emise a financování modrých projektu v Angole	60
Obrázek 9: Postup pro vydávání na mezinárodním trhu.....	61
Obrázek 10: Vývojový diagram procesu vydávání na mezinárodním kapitálovém trhu	62

- **Tabulky**

Tabulka 1: Hlavní oblasti činnosti modré ekonomiky	34
--	----

Seznam použitých zkratek

AZRF -	Arctic Zone of the Russian Federation – Arktická zóna Ruské federace
BE	Blue economy – Modrá ekonomika
BG	Blue Growth – Modrý růst
BODIVA	Angolské burzy dluhů a cenných papírů
CBD	Convention on Biological Diversity – Úmluva o biologické rozmanitosti
CE	Circular Economy – Ekonomický oběh
CITES	Convention on International Trade in Endangered – Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy
CMS	Convention on Migratory Species – Úmluva o stěhovavých druzích
DP	Diplomová práce
EBM	Ecosystem-based management – řízení založeného na ekosystémech
ECORYS	jednou z nejstarších ekonomických výzkumných a poradenských společností v Evropě
EU	the European Union – Evropská unie
EUR	Euro (evropská platební měna)
FAO	Food and Agriculture Organisation – Organizace pro výživu a zemědělství Spojených národů
GTMIEA	Hlavní smlouva o obchodě v síti
HDP	Hrubý domácí produkt
ICM	Integrated coastal management – integrovaná pobřežní oblast Management
ICMA	International Capital Market Association – Mezinárodní asociace kapitálového trhu
ICZM	Integrated Coastal Zone Management – Integrované řízení pobřežních zón
IDB Invest	Inter-American Development Bank – Meziamerická rozvojová banka
IORA	Indian Ocean Rim Association – Asociace okraje Indického oceánu
ISA	Mezinárodní úřad pro mořské dno
MAE	Maritime Economy – Námořní ekonomika
ME	Marine economy – Mořská ekonomika
MINFIN	Ministerstvo financí
MPA	Marine Protected Areas – Chráněná mořská území
MSP	Marine Spatial Planning – námořní územní plán
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

OE	Ocean economy – Oceánská ekonomika
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OGE	Orcamento Geral do Estado – Angolský státní rozpočet
OSN	Organizace spojených národů
SD	Sustainable Development – Udržitelný rozvoj
SDG	Sustainable development Goals – Cíle udržitelného rozvoje
SIDS	Small Island Developing States – Malé ostrovní rozvojové státy
UGD	Unidade de Gestao da Dívida Pública – Oddělení pro správu veřejného dluhu
UNCLOS	United Nations Convention on the Law of the Sea – Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu
UNCTAD	Konference OSN o obchodu a rozvoji
UN-DOALOS	Division for Ocean Affairs and the law of the Sea – Divize pro záležitosti oceánu a mořské právo Úřadu pro právní záležitosti
UNFCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change – Organizace spojených národů o změně klimatu
USA	United States of America – Spojené státy americké
USD	United States dollar – americké dolary
VHZ	Výhradní ekonomická zóna
WWF	World Wide Fund for Nature – Světový fond na ochranu přírody
ZEE	les zones économiques exclusives – Výlučná ekonomická zóna

1 Úvod

Oceány znamenají pro mnoho lidí na světě nesmírné příležitosti. Celkově zahrnují dvě třetiny povrchu Země a jako jediný nepřetržitě propojený ekosystém, má obrovské příležitosti a potenciál pro ekonomický a sociální rozvoj. Je zásadní pro lidskou existenci, regulaci teploty klimatu, poskytování mořských plodů, výživu miliardám lidí a bezpečnost 30% emisí oxidu uhličitého (Koundouri a Giannouli, 2015; FAO, 2014). Korálové útesy jsou důležitým pobřežním ekosystémem, sloužící jako štít před poškozením vlnami a nárůstů bouří pro naše města (Barbier et al., 2009; UN-DOALOS, 2016). Oceán také poskytuje zdravotní přínosy, protože 1 až 1,4 milionu mořských druhů je hlavním zdrojem léků (Costello et al., 2010).

Výhody oceánu se navíc vztahují na síť měst a zemí, což usnadňuje námořní obchod a další hospodářské činnosti mezi 38% světové populace žijící na pobřeží a na ostrovních uskupeních států (SIDS) (OECD, 2016). Dna oceánů slouží ke komunikaci k usnadnění a k propojení telekomunikačních, plynových a elektrických kabelů – podporující 90% elektronického provozu, na který jsme závislí pro komunikaci (OSN, 2016).

Kromě těchto tradičních výhod se v prostoru oceánu očekávají dramatické změny v nadcházejících desetiletích s ohledem na prudký nárůst světové populace, rozvíjejících se ekonomik a obchodu, hledání alternativní energie a rychlé technologie (Kamanlioglu, 2011; Visbeck a kol., 2014). Antropogenní aktivity navíc výrazně ovlivňují životní prostředí a oceánské ekosystémy, které přímo ohrožují existenci a budoucí ekonomické vyhlídky řady zemí, včetně například Angoly. (Patil et al., 2016). V současné době je oceán ve stresu z poklesu biologické rozmanitosti, nadměrného využívání, znečištění a změnou klimatu – což komplikuje realizaci oceánských potenciálů pro významné přínosy (Visbeck a kol., 2014; Barbier a kol., 2009). Pro realizaci zmíněných potenciálů, je třeba posun k udržitelným přístupům a úvahám blahobytu ekosystémů.

Kromě toho je pro realizaci udržitelného růstu rozhodující formulace dobře rozvinutých integrovaných politik v oblasti oceánů a silný institucionální rámec. Nicméně současné prostředí v Angole odráží odvětvové instituce, které soutěží o správu oceánského prostoru a jejich různých aktivit. V důsledku toho to vedlo k nedostatku účinnosti, špatné pobřežní a mořské řízení vedlo k selhání rozvojových plánů (Economist Intelligence Unit, 2015).

I když existuje jasné pochopení potřeby udržitelných alternativ u člověka, interakce a ekonomické činnosti s životním prostředím, neexistuje shoda o nejdůležitějších a kritických faktorech k dosažení udržitelného cíle (Park a Kidow, 2014). Cílem tohoto výzkumu je zaplnit tuto mezeru spojením různých kritických faktorů pro provedení politiky modré ekonomiky pro udržitelný rozvoj Angoly.

Pomáhat Angole využít její potenciál z oceánu a její pomocí dosáhnout udržitelného rozvoje.

Cíle tohoto výzkumu je dosažení těchto cílů:

dokázat, že Angola může využít z moře a oceány k hospodarskému růstu, a k tomu byly určeny konkrétní kroky k úspěšné realizaci modré ekonomiky v Angole.

Za tímto účelem bylo kromě řešení mezinárodně uznávaného konceptu modré ekonomiky důležité vytvořit srovnávací přístup k poznatkům získaným v několika zemích, které jej zavedly, a také sladit záměry, které mají být přijaty, s osvědčenými postupy v nejrozmanitějších konvencích a implementačních a finančních příručkách.

Velmi praktickým aspektem byla identifikace infrastrukturních projektů pro veřejné investice projednávané v angolském Souhrnném státním rozpočtu na rok 2022 se sklonem na modrou ekonomiku. Byla provedena analýza potenciálního zájmu soukromého sektoru koupit dluhopisy státní pokladny za účelem generování účelově vázaných výnosů na konkrétní projekty.

Jako výchozí bod byla identifikována potřeba vytvořit strategii modré ekonomiky v Angole a také zásady, kterými by se mohlo řídit soukromé financování projektů.

2 Cíl a metodika

2.1 Cíl

Cílem této diplomové práce je zkoumat výhody modré ekonomiky pro Angolu a jak pomoci jasně strategii ji financovat. To zahrnuje generace myšlenky a akce směřující k prozkoumání různých příležitostí modré ekonomiky v Angole, způsobů využití výhod a identifikace mořských ekonomických zdrojů, výzev a způsobů jejich překonání.

Za tímto účelem byla snaha přiměřené zapojení všech zúčastněných stran a aktivní účast všech důležitých skupin k její implementaci a financování. Zejména soukromý sektor prostřednictvím podnikatelské sféry by měl dostat příležitost zapojit se do implementace a vstupu různých strategií, které by povzbudily hospodářskou soutěž a vložily investice do ekonomického růstu. Dále znalosti a zkušenosti z místních komunit k dosažení strategického cíle by měly být adekvátně využity tradiční přístupové cíle.

2.1.1 Dílčí cíle

Dílčím cílem této diplomové práce je zabývat se podrobněji jak různé iniciativy modré ekonomiky v Angole je možné implementovat, ať už financované veřejným nebo soukromým sektorem. „*Vzájemná spolupráce různých partnerů z veřejného, soukromého i občanského sektoru podporuje možnosti účinněji a cíleněji dosáhnout požadovaných výsledků a strategických rozvojových cílů.*“¹ Jedna z možností, které se v této diplomové práci zabýváme je financování přes cenné papíry, tzv. modré cenné papíry (blue bonds). Cenné papíry jsou finanční zajištění a je charakterizováno řadou budoucích peněžních toků, které jsou víceméně rizikové. Koncept modré ekonomiky se obecně snaží propojit ekonomické příležitosti oceánů a naléhavá poptávka po lepších činitelích životního prostředí, ochranu a obnovu.

---

¹ KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ Z. *Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů*. Auditorium, 2014, s: 14.

2.1.1.1 Výzkumné otázky či hypotézy

Výzkumná otázka č. 1 – Jak nejlépe ekonomicky využít zdroje z moří a oceánů?

Vyvažování potřeb komunity, zachování kultury a ekologické funkce je rostoucí výzvou při hledání úspěšné implementaci modré ekonomiky v Angole. Ačkoli bylo vynaloženo určité úsilí k upoutání pozornosti na konkurenční zájmy při zkoumání ekonomického potenciálu oceánů, potřeby komunit jsou stále více marginalizovány z rozhodovacích procesů (Bennett, 2018; Pauly, 2018). Proto je při řešení „další hranice“ Afriky pro hospodářský rozvoj nutné upřednostnit prvky sociální spravedlnosti a udržitelnosti životního prostředí. Úspěšný rámec modré ekonomiky představuje životaschopnou příležitost pro mnoho komunit, které spoléhají na oceánské zdroje jako na zdroj obživy a zajišťování potravin, ale čelí riziku špatného a nesouvislého úsilí o správu, které podceňuje význam komunit (Bennett et al., 2019; Roy, 2019).

Výzkumné otázky č. 2 – Jaký by byl nejlepší způsob jeho financování?

Angola má správný záměr chtít tyto zdroje lépe spravovat, ale má zdravotní péči, vzdělání, potřeby infrastruktury a všechno ostatní. Životní prostředí končí na dně totemu, pokud jde o priority investic v Angole. Stejně jako „zelené dluhopisy“ jsou „modré dluhopisy“ finančním nástrojem, který pomáhá financovat projekty v oblasti životního prostředí. Modré dluhopisy jsou systémem zpětného odkupu dluhů a restrukturalizace vládního dluhu, ve kterém je podle Wearyho vyčleněna skupina fondů speciálně určených na obnovu životního prostředí.

Hypotéza č. 1- Angola začne investovat do modré ekonomiky, jaký by byl dopad na životním prostředí?

Jakýkoliv zásah do přírody, včetně moří může být negativní, pokud neexistuje právní rámec nebo není respektován. Angola právní rámec má, a tak bude snahou této práce podporovat iniciativy, které na základě spolehlivých vědeckých důkazů vyhodnotily environmentální a sociální rizika a dopady jejich aktivit. Zásada předběžné opatrnosti bude převládat, zejména pokud nejsou k dispozici vědecké údaje.

2.2 Metodika

Diplomová práce byla psána použitím kombinaci deskriptivní a normativní metodou.

Nejprve byla provedena analýza současného stavu implementace modré ekonomiky v Angole a jejích zdrojů financování. Pro tuto deskriptivní metodu jsme použili kvantitativní a kvalitativní data od Světové banky, Mezinárodní měnový fond, angolský státní rozpočet pro rok 2022, Organizace spojených národů, Organizace pro výživu a zemědělství, Národního statistického institutu Angoly, Derivatives Exchange a Angola Debt a také několik tematických článků na toto téma.

Ve druhé fázi byly v normativní metodě použity nejlepší mezinárodně uznávané postupy, a to úmluvy, mezinárodní dohody a konkrétní publikace na toto téma, jako např. *Building Industries at Sea: „Blue Growth and the Maritime Economy“* a online publikací *Marine Renewable Energies Prospective Foresight Study For 2030*, *The Blue Economy and Small States*, nebo *Africa's Blue Economy: A policy handbook*.

Data byly graficky znázorněné, aby ukázaly trendy. Vzhledem k tomu, že modrá ekonomika dosud není systematicky uplatňována jako strategie rozvoje v jihoafrickém regionu, jsou pro kvantitativní sektorové analýzy dat vzácné. V takovém případě jsou na základě předchozích studií učiněny závěry.

3 Literární rešerše

Modrá ekonomika je nedávný studijní obor, který zahrnuje ekonomické aktivity závislé na moři, často spojené s jinými hospodářskými odvětvími, včetně cestovního ruchu, námořní dopravy, energetiky a rybolovu. Modrý růst podporuje udržitelný růst námořních odvětví, protože oceány a moře jsou motorem globální ekonomiky a mají velký potenciál pro růst a inovace. Tento článek provádí bibliometrickou analýzu z hlediska modré ekonomiky (BE), námořní ekonomiky (MAE), oceánské ekonomiky (OE), mořské ekonomiky (ME) a modrého růstu (BG), aby analyzoval vědeckou produkci tohoto studijního oboru.

V akademickém výzkumu musí přehled literatury o modré ekonomiky také zahrnovat podobné koncepty. Lee a kol. [74] uvádí, že „výraz modrá ekonomika byl používán různými způsoby a podobné výrazy jako „oceánské hospodářství“ nebo „mořské hospodářství“ se používají bez jasných definic. Současně při analýze dalších článků, které se zabývají modrou ekonomikou, bylo pozorováno, že oceánská ekonomika (OE), mořská ekonomika (ME) a modrý růst (BG) byly také použity jako synonyma²³.

Ústředním bodem je podpora rozvoje oceánů jako znamení pokroku a hospodářského, politického, sociálního a kulturního růstu, aniž by se ztratilo zaměření na udržitelnost.

Je důležité zdůraznit, že koncept modré ekonomiky vyvolává dva střety zájmů. Na jedné straně ty, které souvisejí s hospodářským růstem a rozvojem, a na druhé straně ty, které souvisí s ochranou zdrojů oceánu. Kathijotes⁴ uvádí, že cílem modelů modré ekonomiky je převést zdroje z nedostatku do hojnosti a řešit problémy, které způsobují problémy životního prostředí.

Prostřednictvím bibliometrické analýzy je hlavním cílem této studie prozkoumat vývoj celosvětové vědecké produkce o modré ekonomiky mezi lety 1979 a 2020. Účelem je také

---

² Kaczynski W: *The future of the blue economy: lessons for the European Union*. Found Manag 3(1) 2011, ss: 21–32.

³ Spamer J: „Riding the African blue economy wave: a South African perspective“. In: *2015 4th international conference on advanced logistics and transport (ICALT)*. IEEE, 2015, ss: 59–64. <https://doi.org/10.1109/ICAdLT.2015.7136591>

⁴ Kathijotes N: *Keynote: blue economy-environmental and behavioural aspects towards sustainable coastal development*. Procedia Soc Behav Sci 101, 2013, ss: 7–13.

identifikovat ty koncepty, které souvisejí s modrou ekonomikou, aby bylo možné následně provést studii klíčových slov a stanovit budoucí výzkumné trendy.

Metodologií bylo vybrat termíny prostřednictvím předchozího přezkoumání těch ekonomik spojených s moři a oceány, přičemž nejrepresentativnějšími termíny byly modrá ekonomika, modrý růst, mořská ekonomika a oceánská ekonomika.

První zmínka o mořské ekonomice se objevila v roce 1979 v článku s názvem „*Mořská ekonomika Polska 1945–1975*“⁵. Řešila růst dvou přístavních komplexů na polském pobřeží Baltského moře, Gdaňsk-Gdyně a Štětín-Swinoujscie, s poukazem na důležité ekonomické aktivity v oblasti, jako je vývoz uhlí a koksů, lodí, nerostů, obilovin, sádrovce, válcované výrobky z oceli, dřevo, cement a potraviny. Rovněž poukázal na rozvoj cestovního ruchu podél pobřežních regionů, který vyžadoval ochranu životního prostředí⁶. Později, v roce 1992, článek „*The Intercolonial Railway, Freight Rates and The Maritime Economy in Canada*“ uvedl, že tato infrastruktura byla zásadním prvkem v historii rozvoje námořní ekonomiky a dopravním spojením mezi mořskými ostrovy a centrem z Kanady.⁷

V roce 2004 byl publikován článek „Zaměstnanost a mzdy pro oceánskou a pobřežní ekonomiku USA“ na téma oceánské ekonomiky a provedl předběžnou analýzu pobřežního a oceánského hospodářství Spojených států v letech 1990 až 2001 s cílem připravit koherentní národní odhady ekonomických hodnot, na základě ekonomických a jiných opatření týkajících se pobřeží a oceánů.⁸

Článek „Budoucnost modré ekonomiky: Ponaučení pro Evropskou unii“ znamenal začátek výzkumu modré ekonomiky a uvedl několik předběžných úvah o rostoucí konvergenci ekonomických, sociálních, technických a environmentálních faktorů, které přispěly k vytváření nových příležitostí ve světových oceánech. Navíc se díky spolupráci mezi

---

⁵ Leszczycki S: *Marine economy of Poland 1945–1975*. Mitteilungen Der Osterreichischen Geographischen Gesellschaft 121(2), 1979, ss: 256–270.

⁶ Tamtéž.

⁷ Cruikshank K: *The intercolonial railway, freight rates, and the maritime economy*. Acadiensis 22(1), 1992, ss: 87–110.

⁸ Colgan CS: *Employment and wages for the US ocean and coastal economy*. Mon Labor Rev, 127, 2004, s: 24.

evropským oceánským průmyslem a vládními institucemi, spolu se školením různých odborníků, staly epicentrem aplikace evropského modré ekonomiky na moři.⁹

V roce 2013 se objevila strategie modrého růstu, „Scénáře pro svaz vybraných námořních ekonomických funkcí“ zkoumala použití scénářů projektu modrého růstu. Jeho cílem bylo rozvíjet námořní rozměr strategie Evropa 2020 s 15letým horizontem (2025–2030). V tomto ohledu byly scénáře chápány a rozvíjeny dvěma způsoby: scénáře mikro budoucnosti a obecné scénáře.¹⁰

V roce 2010 došlo k nárůstu počtu článků a citací vyplývajících z článku „Význam odhadu přínosu oceánů pro národní ekonomiky“ od Kildowa a McIlgorma.¹¹ Autoři uvedli, že oceány byly v problémech a zažily změny, které by mohly ohrozit život na moři i na souši, což by ovlivnilo ekonomiku a životní prostředí.

V roce 2018 vyniká počet citací, který dosahuje maximální hodnoty 531. Nejcitovanější článek „*Modrý růst: zachránce nebo uchvácení oceánu?*“ zpochybňuje politické návrhy a zařazuje je do rámce širších debat o neoliberalizaci přírody.¹² Další autoři s vysokým počtem citací se obracejí na modrý růst a její kořeny vycházejí z konceptualizace udržitelného rozvoje pod názvem „Co je modrý růst? Sémantika „udržitelného rozvoje“ mořského prostředí“.¹³ Autoři dále ukazují složitost oceánských systémů v kombinaci s datovými a kapacitními omezeními, což vyžaduje pragmatický přístup k řízení.¹⁴

Silver a kol.¹⁵ se zabývá tím, jak modrá ekonomika začala fungovat a jak byla vyjádřena ve čtyřech faktorech: oceány jako přírodní kapitál, dobrý obchod, nedílná součást tichomořských malých ostrovních rozvojových států (SIDS) a živobytí pro drobný rybolov.

---

⁹ Kaczynski W: (2011), op. cit.

¹⁰ Wolters HA; Gille J; De Vet JM: *Molemaker RJ Scenarios for selected maritime economic functions*. Eur J Futures Res 1(1), 2013, s: 11.

¹¹ Kildow JT; McIlgorm A: *The importance of estimating the contribution of the oceans to national economies*. Mar Policy 34(3), 2010, ss: 367–374.

¹² Barbesgaard M: *Blue growth: savior or ocean grabbing?* J Peasant Stud 45(1), 2018, ss: 130–149.

¹³ Eikeset AM; Mazzarella AB; Davíðsdóttir B; Klinger DH; Levin SA; Rovenskaya E; Stenseth NC: *What is blue growth? The semantics of “sustainable development” of marine environments*. Mar Policy 87, 2018, ss: 177–179.

¹⁴ Burgess; MG; Clemence; M; McDermott GR; Costello C; Gaines SD: *Five rules for pragmatic blue growth*. Mar Policy 87, 2018, ss: 331–339.

¹⁵ Silver JJ; Gray NJ; Campbell LM; Fairbanks LW; Gruby RL: *Blue economy and competing discourses in international oceans governance*. J Environ Dev 24(2), 2015, ss: 135–160.

Na druhou stranu se článek Kildowa a McIlgorma zabývá důležitostí znalosti oceánů, aby vlády mohly mít proaktivní chování v reakci na požadavky obyvatel a přírody v pobřežních a oceánských prostředích, zatímco „*Modrý růst: spasitel nebo oceán uchvacování?*“ Mads Barbesgaard se kriticky zabývá politickými návrhy, které si neuvědomují problémy životního prostředí a změny klimatu.

Zbývající články se zabývají rolí mořského sektoru v národním hospodářství, konceptem modrého růstu v mořském prostředí, integrovanou námořní politikou a platformami pro získávání mořské obnovitelné energie.

Klastr 1: Oceány jako přírodní kapitál

První shluk byl nazván „oceány jako přírodní kapitál“ jako uznání podobnosti s diskurzem identifikovaným Silverem a kol. (2015) se stejným názvem. Naznačovalo to společný výskyt řady dílčích témat souvisejících s ochranou životního prostředí a obnova, MPA, EBM, dekarbonizace a zmírňování změny klimatu a blahobyt komunity. Zatímco ochrana životního prostředí a udržitelnost jsou pro většinu výkladů modré ekonomiky, byla hlavním zaměřením tohoto souboru literatury stanovení priorit těchto aspektů udržitelného rozvoje, spolu s lidským zdravím a pohodou. Příkladem tohoto přístupu je Světový fond pro ochranu přírody (WWF), který definuje modrou ekonomiku jako ekonomiku založenou na mořích, která:

- poskytuje sociální a ekonomické výhody současným i budoucím generacím do přispívání k zajištění potravin, vymýcení chudoby, živobytí, příjmu, zaměstnanost, zdraví, bezpečnost, spravedlnost a politická stabilita.
- obnovuje, chrání a udržuje rozmanitost, produktivitu, odolnost, jádro funkce a vnitřní hodnota mořských ekosystémů – přírodní kapitál na čem závisí jeho prosperita.

Je založen na čistých technologiích, obnovitelné energii a cirkulárních materiálových tocích zajistit v průběhu času ekonomickou a sociální stabilitu při zachování uvnitř jedné planety. „*Všichni víme, že Baltské moře má potíže*“.¹⁶

Klastr 2: Oceány jako živobytí

---

¹⁶ WWF Baltic Ecoregion Programme: *All Hands on Deck*. Action Agenda, 2015, s: 1.

Druhý shluk, nazvaný „oceány jako živobytí“, byl sladěn s Silverem a kol. (2015) témata „*Oceány jako integrální součást Tichomoří SIDS*“ a „*Oceány jako malé měřítko Živobytí pro rybolov*“. Klastrová analýza naznačila společný výskyt dílčích témat pro lidské zdraví a bezpečnost, včetně témat týkajících se živobytí, zajišťování potravin, chudoby zmírnění a tvorba příjmů a zaměstnanosti. Literatura, která to upřednostňovala interpretace modré ekonomiky nejčastěji zahrnuté dokumenty vyvinuté země globálního jihu a rozvojové organizace, zejména SIDS v EU Indický a Tichý oceán a Karibik (Keen, Schwarz, & Wini-Simeon, 2017; Michel, 2016; Patil a kol., 2016; Purvis, 2015). Tento objektiv byl také nejpravděpodobněji zahrnut odkaz na důležitosti porozumění a uznání tradiční ekologické znalosti a kulturní praktiky, i když se to nezdálo silné téma v některém z analyzovaných dokumentů.

Klastr 3: Oceány jako dobrý obchod

Třetí skupina označila společný výskyt celé řady „dílčích témat“ týkajících se klasifikace jednotlivých sektorů modré ekonomiky, ocenění těchto sektorů a identifikace odvětvových růstových strategií. *Tento soubor literatury někdy odkazoval na rozvoj „námořních klastrů“, který odkazuje na geografické koncentrace propojených společností a institucí kolem konkrétního námořního průmyslu.*¹⁷ *Soustředění o hospodářského rozvoje a růstu v tomto klastru je v souladu s diskurzem.*¹⁸

Klastr 4: Oceány jako živobytí

Praktické použití modelu modré ekonomiky v rozvojových státech je kontextově specifické, hlavně u ostrovních států, neboť u některých SIDS se zaměřením modré ekonomiky primárně týkalo podpory zlepšení v řízení a komunitních návratech ze stávajících hospodářských odvětví, zejména rybolovu. Například přezkum provádění Projekty modré ekonomiky v Pacifiku od Keen a kol. (2017) zjistili, že mají tendenci soustředit se na tradiční odvětví, jako je rozvoj vylepšených hodnotových řetězců pro produkce rybolovu (Keen, et al., 2017). *Síla konceptu modré ekonomiky v tomto nastavení byla považována za nástroj,*

---

¹⁷ Evropská komise; OECD: *Shades of Blue: what do competing interpretations of the Blue Economy mean for oceans governance?* Publishing, 2012,2016, s: 11.

¹⁸ Tamtéž.

který by mohl propojit stávající prostředí, řízená efektivněji přistoupit k nastavení SIDS, například prostřednictvím většího uznání obvyklé tržby a kulturního kontextu s ekonomickými návraty do dosud nerozvinuté komunity¹⁹.

V Grenadě na karibských ostrovech mají snahu o růst modré ekonomiky zahrnout rozvoj výzkumného ústavu, politický rámec zahrnující MSP a konkrétní projektové akce, zejména v důležitých hospodářských odvětvích EU rybolovu a mořské turistiky²⁰. Strategie modrého růstu FAO úzce souvisí se zajištěním dlouhodobé potravinové bezpečnosti prostřednictvím podpory drobného rybolovu a rozvoje udržitelných akvakulturních operací.²¹ „Dlouhodobý růst zásob potravin je důležitým faktorem v boji s nedostatkem potravin.“⁴

V jiných nastaveních se implementace modré ekonomiky primárně zaměřila na diverzifikaci a identifikaci nových zdrojů růstu pro rozvojové státy. *Seychely aktivně podporovaly vývoj modrého hospodářství vytvořením řady řízení výzkumu a rozvojové mechanismy zaměřené na diverzifikaci, udržitelnost životního prostředí, poskytování vysoce hodnotných pracovních míst a zajišťování potravin.²²*

„Good governance is a key pathway by which seafood standards have the potential to promote a blue economy.“⁵ Cílem těchto akcí je podpořit větší zapojení soukromého sektoru do udržitelného rozvoje oceánů, včetně vytváření příležitostí a pobídek pro inovace. Jejich cílem je také propojit podnikání s širšími fóry o správě oceánů, jako jsou úsilí o dosažení cílů udržitelného rozvoje, č. 14.²³

---

¹⁹ Keen et al.: *Shades of Blue: what do competing interpretations of the Blue Economy mean for oceans governance?* Publishing, 2017, s: 12.

²⁰ Tamtéž.

²¹ Tamtéž.

⁴ Jeníček V; Foltýn J: *Globální problémy světa v ekonomických souvislostech*, C.H.Beck, 2010, brož., s: 170.

²² Purvis S: *Shades of Blue: what do competing interpretations of the Blue Economy mean for oceans governance?* Publishing, 2015, s:13.

⁵ Přelož. *Řádná správa věcí veřejných je klíčovým způsobem, jak mají normy pro mořské plody potenciál podporovat modrou ekonomiku.* POTTS, J; WILKINGS, A; LYNCH, M; MacFatrige, S: *State of sustainability Initiatives Review: Standards and the Blue Economy.* International Institute for Sustainable Development (IISD), 2006, s: 148.

²³ Holthus P: *Shades of Blue: what do competing interpretations of the Blue Economy mean for oceans governance?* Publishing, 2017, s: 13.

Klastr 5: Definování rozsahu modré ekonomiky

Tato část analýzy se zaměřila především na otázku rozsahu různého koncepčního chápání přístupu modré ekonomiky, s přihlédnutím k oběma zeměpisným a odvětvovým atributům. Z analýzy bylo jasné, že tady je nezpochybnitelné, ale rozumně nejednoznačné spojení mezi modrou ekonomikou a souvisejícími koncepcemi „oceánské ekonomiky“ a „pobřežní ekonomiky“. Zatímco definice modrá ekonomika se liší, existuje shoda ve vztahu k tomu, co představuje „hospodářství oceánů“, který je popsán jako „*Ta část ekonomiky, která se spoléhá na oceán jako vstup do výrobního procesu nebo který na základě zeměpisné polohy probíhá na nebo pod oceánem.*“²⁴

*Oceánská ekonomika (někdy také označovaná jako mořská ekonomika) je odlišná z části pobřežní ekonomiky, která zahrnuje veškerou ekonomickou činnost, která se vyskytuje na pobřeží nebo v jeho blízkosti.*²⁵

Interakce mezi oceánem, pobřežními a modrou ekonomikou je špatněji stanoveno, a jak bude uvedeno níže, významně závisí na přijetí interpretací modré ekonomiky. Klíčovým rozdílem mezi pojmy je, že zatímco oceán a pobřežní ekonomika jsou považovány za agregaci řady jednotlivých podniků a odvětví se zaměřuje na modrou ekonomiku na integrované řízení, jehož cílem je spravovat napříč sektory, napříč geografickými měřítky a přes rozhraní země – oceán.

Objektivy „oceány jako přírodní kapitál“ i „oceány jako zdroje obživy“ mají sklon klást zvláštní důraz na tradičnější a zavedenější průmyslová odvětví, zejména potravinářský průmysl produkující odvětví, jako je rybolov a akvakultura. Tyto čochky také vypadaly, že jsou přísnější ve vztahu k odvětvím, která by mohla být považována za spadající do všeobecného termínu „modré ekonomika“. V některých ohledech jde o morální otázku, která implicitně zpochybňuje legitimitu některých odvětví jako „modrá“. *Například WWF definice, zdůrazňuje čisté technologie, obnovitelnou energii a materiály s kruhovým tokem.*²⁶

---

²⁴ Kildow JT; McIlgorm A: *The importance of estimating the contribution of the oceans to national economies*. Mar Policy 34(3)2010, s: 368.

²⁵ Colgan C; Kildow JT, McIlgorm A; Mohanty SK: *The importance of estimating the contribution of the oceans to national economies*. Mar Policy 34(3), 2010, s: 368.

²⁶ WWF Baltic Ecoregion Programme: *Principles for a Sustainable Blue Economy*. WWF, 2015, s: 2.

Závislá na fosilních palivech, náročná na uhlík průmyslová odvětví jako ropný a plynárenský průmysl, i když to není výslovně vyloučeno, je nepravděpodobné, že splňují tuto definici modré ekonomiky. Některé hlubinné těžby kromě toho s hlubinnou těžbou zacházejí se značnou opatrností, a to s obavami, že náklady na ochranu životního prostředí v roce 2006 těžba zdrojů nemusí být v souladu s jejich vizí modré ekonomiky (svět Bank and United Nations Department of Economic and Social Affairs, 2017).

Vyloučení těchto kontroverznějších odvětví však není univerzální a u některých nejsou kritéria kolem začlenění nebo vyloučení sektorů až tak velká legitimita, ale praktičnost. *V praxi byly rozvojové státy v roce 2007 méně úspěšné rozšiřují své aktivity modré ekonomiky do větších a rozvíjejících se odvětví mimo tradičních odvětví rybolovu a cestovního ruchu, často kvůli obtížím v přístupu k bezpečným financím.*²⁷ Některé SIDS, například jako Seychely však také zkoumají příležitosti, které by jim mohly být poskytnuty hlubinnou těžbou ropy a plynu (Michel, 2016).

Objektiv „oceánů jako živobytí“ proto směřuje k sociálnímu podnikání nebo rozvoj malých obchodních příležitostí, které mohou být nakonec zvětšeny, aby poskytly lepší sociální a ekonomické výhody. Pro oceány jako přirozený objekt kapitálu, otázky rozsahu se do značné míry zaměřují na správu na úrovni ekosystémů přístupem prostřednictvím EBM a dalších opatřeních, jakož i zachování malého rozsahu projekty.

Klastr 6: Bezpečnost

*Napříč všemi objektivy existuje uznání, že modrá ekonomika a námořní bezpečnost jsou vzájemně závislé a propojené koncepty, odrážející rostoucí „bezpečnost“ oceánského prostoru.*²⁸ *Na námořní bezpečnost lze pohlížet jako na prostředek umožňující modrá ekonomika – například ochranou obchodních cest a poskytováním důležitých informací oceánografických dat a jejich použití v průmyslu – a jako takové v odvětví modré*

---

²⁷ Keen MR et al.; Roberts J, et Ali H; Rustomjee C: *Shades of Blue: what do competing interpretations of the Blue Economy mean for oceans governance?* Publishing, 2016, 2016, 2017, s: 27.

²⁸ Bueger C: *Shades of Blue: what do competing interpretations of the Blue Economy mean for oceans governance?* Publishing, 2015, s: 34.

ekonomiky.²⁹ Námořní bezpečnost je považována za zásadní pro vytvoření bezpečného a stabilního prostředí pro rozvoj modré ekonomiky.

Jak jsou oceánské prostory stále více přeplněné často konkurenčními způsoby, přes hranice jurisdikce, které jsou napadené nebo špatně definované, modrá ekonomika může také představovat vážnou hrozbu vytvářením konfliktů a sporů. *Je potřeba další výzkum komplexních interakcí mezi modrou ekonomikou a zvýšenou bezpečností oceánů a její důsledky nejen pro zdraví oceánů, ale také globální bezpečnost (Bueger and Edmunds, 2017).*³⁰

Hlavním závěrem tohoto výzkumu je, že modrá ekonomika představuje některé zásadní střety zájmů. Na jedné straně některé studie podporují růst a rozvoj, zatímco jiné upřednostňují ochranu oceánských zdrojů. Je tedy nezbytné využívat zdroje a podporovat obnovitelné energie se zdroji, které nabízejí oceány a moře, vytvářet aliance s různými zúčastněnými stranami, sjednotit úsilí a nalézt společné prvky pro pokračování s modrým růstem, s přihlédnutím k problémům každé komunity a vytvořením významné globální výzvy.

Možné budoucí směry výzkumu modré ekonomiky by se mohly zaměřit na začlenění tohoto modelu ekonomického oběhu, protože jen málo článků se tímto aspektem zabývalo společně. Vztah mezi modrou ekonomikou a ekonomickým oběhem by měl jít nad rámec řešení problému globálního mořského odpadu, obnovitelné energie a změny klimatu, ale měl by být spíše nedílnou součástí strategie modrého růstu, oběhové strategie modrého růstu v širším smyslu: nové komponenty a šetrnější zacházení, méně znečišťující mořské nerosty, udržitelné hospodaření a spravedlivé rozdělení mořských zdrojů. Pokud jde o politickou agendu, měly by existovat konkrétní linie financování, které podporují výzkum střední a východní Evropy a sektorů modré ekonomiky. Aby bylo možné dosáhnout účinnějších a udržitelnějších výsledků, musí být tyto dvě věci společně integrovány.

---

²⁹ Voyer M et al.,: *Maritime security can be seen as both an enabler of the Blue Economy*. University of Wollongong Australia, 2018, s: 34.

³⁰ Bueger C. and Edmunds T: *Maritime security can be seen as both an enabler of the Blue Economy*, University of Wollongong Australia, 2017, ss. 34-35.

4 Ekonomický význam moří a oceánů

Odhaduje se, že 1 až 2% světových příjmů pochází z moří, které zabírají 71% povrchu naší planety. „Převážná část povrchu naší planety je sice pokryta vodou, ale využit dostupný energetický potenciál není jednoduché.“⁶ Moře zajišťují existenci více než 100 milionů lidí, včetně přibližně 1 milionu námořníků a rybářů, část z nich pracuje na souši v loděnicích, přístavech, na výrobě rybích výrobků a balících linkách v továrnách. Většina z nich má závislou domácnost a po staletí byla světová moře a oceány vnímány jako nevyčerpatelný zdroj potravin a dalších produktů a v poslední době také jako země bez skládky odpadu.

Z pohledu povrchu mají moře a oceány určující roli pro život na Zemi. Odhaduje se, že na Zemi je asi 1 386 milionů km² vody, z čehož asi 97,5% představuje slaná voda a pouze 2,5% sladká voda. Moře a oceány zabírají více než 70% povrchu naší planety, ovlivňují tvorbu podnebí a regulaci hydrologických cyklů. Ze strategického hlediska každé země je přístup k moři bezpochyby jedním z nejdůležitějších přírodních zdrojů a prostřednictvím přístavních infrastruktur kam převážná většina zboží dorazí. Na druhou stranu představují základní zdroj bílkovin, které slouží k podpoře více než miliardy lidí.

Moře a oceány mohou být hlavním faktorem v národním turistickém průmyslu, protože podporují velkou komunitu rybářů na planetě a slouží také rozvoji biotechnologického průmyslu. *“A study conducted by ECORYS (2014) calculated that blue biotechnology currently contributes approximately 2%–5% of the total biotechnology industry.”*⁷

Moře a oceány však nejsou jen přírodním zdrojem, protože mohou hrát rozhodující roli v geografii země, propojovat pobřežní země, ostrovy a souostroví nebo představují relevantní geostrategickou oblast pro obranu a bezpečnost každé země. *„Only islands still receive subsidies to develop electricity-generating renewables in 2020, to avoid major investments in thermal power plants.“*⁸ Její přítomnost poskytuje několik obchodních příležitostí v

---

⁶ Jeníček V; Foltýn J: *Globální problémy světa v ekonomických souvislostech*, C. H. Beck, 2010, brož., s: 201.

⁷ Přelož. - Studie provedená společností ECORYS (2014) vypočetla, že modrá biotechnologie v současnosti představuje přibližně 2–5 % celkového biotechnologického průmyslu. Johnson K; Dalton G; Masters I: *Building Industries at Sea: “Blue Growth“ and the new maritime Economy*, River Publishers, 2018, s: 471.

⁸ Přelož. Pouze ostrovy stále dostávají dotace na rozvoj obnovitelných zdrojů energie v roce 2020, aby se vyhnuly velkým investicím do tepelných elektráren. Paillard M; Lacroix D; Lamblin V: *Marine renewable energies: prospective foresight study for 2030*, Quae, 2009, s: 70.

oblasti rybářského průmyslu, rozvoje akvakultury, rozvoje národních přístavů, výstavby a opravy lodí, kvalifikace cestovního ruchu a rozvoje rekreačních plavidel, technologie a energie obnovitelných zdrojů, kulturu, diplomacii, obranu, životní prostředí, vědu atd.

Moře a oceány, charakterizované jako poslední hranice planety, nabízejí obrovský potenciál pro nové a další zdroje. Mnoho zemí však nemá jasnou představu o skutečné hodnotě moří a oceánů, která by je vedla k tomu, aby byly znovuobjeveny jako přírodní zdroje a aby byly využívány udržitelným způsobem. „*Using surface water as a heat source for cooling or heating systems with a heat pump can be employed at the various latitudes of mainland Europe's coastal areas.*“⁹

Podle konference OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD) se odhaduje, že obchodní lodě přispějí v roce 2009 sazbami za přepravu celosvětové ekonomiky částkou 380 miliard USD, což odpovídá přibližně 5 % světového obchodu. Existence moří a oceánů zajišťuje existenci (živobytí), přímo nebo nepřímo pro více než 700 milionů lidí (asi 10% světové populace), včetně námořníků a rybářů a z tohoto hlediska nelze tento počet podceňovat.

Objem mezinárodního námořního obchodu v roce 2008 se odhadoval na přibližně 8 miliard tun. Struktura obchodu je následující:

- 60,6 % rozvojových ekonomik;
- 33,6 % rozvinuté ekonomiky; a
- 5,8 % na cestách.

Pokud jde o těžbu rud, donedávna se z moře získávala pouze sůl, zejména stolní. V současné době se asi 90 % základních minerálních produktů získává z moře z oceánů – ropa a zemní plyn. Těžba ropy v mělkých vodách, zejména v Perském a Mexickém zálivu, mimo jiné v Severním a v Kaspickém moři, již přesahuje jednu pětinu (1/5) světové produkce tohoto produktu. Těžba ropy v roce 2008 dosáhla celkem 73,7 % milionů barelů denně a 3,05 miliardy m³ zemního plynu.

---

⁹ Přelož. *Využití povrchové vody jako zdroje tepla pro chladicí nebo topné systémy s tepelným čerpadlem lze využít v různých zeměpisných šířkách pobřežních oblastí kontinentální Evropy.* Paillard M; Lacroix D; Lamblin V. *Marine renewable energies: prospective foresight study for 2030*, Quae, 2009, s: 273.

Potenciální zvraty z mořského dna, které obsahují měď, kobalt a další drahé kovy, se počítají v milionech tun, které jsou dnes zkoumány již experimentálně. Oceány jsou odpovědné za 10–30 % živočišných bílkovin. Budoucnost směřuje k vytvoření systémů pro regulaci a řízení zdrojů pro reprodukci vodních organismů, protože v poslední době byla pozornost zaměřena na kulturu mořských plodů s vysokým procentem bílkovin.

Do roku 1980 investovalo několik těžebních společností z různých zemí, seskupených v mezinárodních konsorciích, tisíce dolarů na lokalizaci ložisek a studium metod těžby a zpracování polymetalických uzlů mořského dna. Na druhé straně se současně konala 3. konference OSN o mořském právu (UNCLOS, zkratka v angličtině). Později, v roce 1994, byla přijata dohoda o provádění části XI úmluvy, která upravuje činnosti pro využívání nerostných zdrojů nacházející se na dně oceánu mimo národní jurisdikce. Dohoda a část XI úmluvy, interpretované a uplatňované jako jeden nástroj, prohlašují, že nerostné zdroje nacházející se mimo národní jurisdikce jsou společným dědictvím lidstva.

Za tímto účelem byl účel sledování činností souvisejících s využíváním těchto zdrojů vytvořen Mezinárodní úřad pro mořské dno (ISA). Smluvní strany musí dodržovat ustanovení této úmluvy s cílem posílit mír, bezpečnost a mírovou spolupráci mezi národy. Od 90. let 20. století zahájily vládní agentury své aktivity zaměřené na průzkum polymetalických uzlíků pod záštitou ISA na celkové ploše 1 800 000 km² v Tichém a Indickém oceánu. S počátkem 21. století se objevuje nové systematické úsilí využívat zdroje nacházející se na dně oceánu mimo národní jurisdikce. Vztahy mezi zeměmi při využívání moří a oceánů a při těžbě jejich zdrojů jsou regulovány na základě mezinárodního mořského práva, přičemž vodní plochy, ať už na pobřeží nebo na ostrovech, jsou považovány za teritoriální vody. Jsou součástí suverenity pobřežních států. Úmluva stanoví právní režim pro tři námořní pásma, a to: 1. teritoriální moře; 2. sousedící zóna a 3. Výhradní ekonomická zóna (VHZ).

Obrázek 1: Hlavní oblasti činnosti modré ekonomiky

Námořní skupiny Úmluva definuje oblast, kterou lze prohlásit za teritoriální moře, což je námořní pás o šířce rovné 12 námořních mil (přibližně 22 km), měřeno od základní linie, určené v souladu s pravidly úmluvy, včetně vzdušného prostoru nad podloží teritoriálního moře. Tady civilní námořní plavba projíždí, ale nemůže způsobit narušení nebo ohrožení bezpečnosti státu, jemuž moře náleží. Pokud jde o Zónu Contigua, Úmluva stanoví šířku 24 námořních mil (přibližně 44 km) od vymezení teritoriálního moře, přičemž tato zóna má ve skutečnosti šířku 12 námořních mil.

V této zóně může každý stát přijmout nezbytná kontrolní opatření k prevenci a sankci porušení jeho celních, daňových, imigračních nebo hygienických zákonů a předpisů, k nimž dochází na jeho území nebo v jeho teritoriálním moři a k potlačení porušení zákonů a předpisů c) celní, daňové, imigrační nebo hygienické, které jsou prováděny na jeho území nebo v jeho teritoriálních vodách, a potlačuje porušování zákonů a předpisů, včetně trestních a environmentálních zákonů. A konečně úmluva stanoví jako výlučnou ekonomickou zónu

námořní pás o šířce ekvivalentní 200 námořních mil (přibližně 370 km), měřeno od základní linie použité k určení teritoriálního moře. Nebo moře, výlučná ekonomická zóna zahrnuje pás teritoriálního moře a pás sousedící zóny, který se po skončení teritoriálního moře rozkládá o pásmo moře 176 námořních mil.

Stát ve ZEE (Výlučná ekonomická zóna) má: Suverénní práva pro účely prospektivního výzkumu (těžby) a průzkumu, ochrany a správy přírodních zdrojů, živých i neživých, ve vodách nad hladinou, na mořském dně a pod mořem, a pro rozvoj dalších hospodářských plantáží - zóna, jako je výroba energie získané z vody, mořských proudů a větrů; Soudní příslušnost při respektování ustanovení Úmluvy ve vztahu k: Zakládání a využívání umělých ostrovů, zařízení a struktur; Mořský vědecký výzkum; a Ochrana o zachování mořského prostředí další práva a povinnosti stanovené v úmluvě.

Na úrovni oceánů je celkem 120 průlivů a kanálů. Nejfrekventovanější jsou Hormuzský průliv (mezi Perským zálivem a Omou), úžina Bab-el Mandeb (Jemen-Džibuti) a Gibraltar. V tomto prostoru je možné plout, ale nemohou zde zastavit ani provádět vojenské operace a musí přísně dodržovat předpisy pro prevenci znečištění vody. *„Odpadní a znečišťující látky přicházejí do světového oceánu vyústěním řek, splaveninami z pobřeží, provozem lodní dopravy, haváriemi, těžbou surovin, atmosférickým spadem i záměrným ukládáním.“*¹⁰ Kanály a průlivy mají zásadní význam pro mezinárodní námořní plavbu, protože představují mezinárodní trasy, stejně jako případy Suezského průplavu a Panamy, Severního moře, Ormuzu, Perského a Gibraltarského průlivu, Oma, kde mezinárodní plavba splňuje smluvní režim, jak je uvedeno výše. Z tohoto důvodu patří do států tohoto území.

Mezitím jsou takzvaná volná moře otevřena všem zemím, ať už mají přístup k moři či nikoli, nazývané také „zaseknuté“ země. Zde není povolen žádný výkon suverenity. Rybolov, vypouštění námořních kabelů a přelety jsou zdarma, včetně využívání jejich zdrojů v hlubinách stejných moří. Na plavbu na volném moři se vztahují právní předpisy každého státu, jehož vlajka je na plavidlech uvedena. Tichý oceán tvoří přibližně polovinu celé námořní plochy, kde se plave třicet zemí s polovinou populace naší planety. Na Tichý oceán

---

¹⁰ Jeníček V; Foltýn J: *Globální problémy světa v ekonomických souvislostech*, C. H. Beck, 2010, brož., s: 234.

případá více než polovina světového rybolovu, zejména v jeho severozápadní části a velké přístavy má ve východní části regionu, jako je Hongkong, Šanghai a Singapur. *“The two main systems of production for seafood products are wild fish harvesting and aquaculture”*¹¹
*“Markets for sustainable fisheries products were an estimated US\$12,9 billion in 2013.”*³¹

Na dně tohoto oceánu, v jeho jihovýchodní části, jsou velké zásoby manganu a železa. Atlantický oceán má pouze polovinu povrchu a objem vody, koupání však má více než osmdesát zemí - evropskou, africkou, americkou a asijskou a ve své severovýchodní části má největší objem světového rybolovu. Přes jeho přístavy prochází 3/5 světového pohybu zboží. Zde najdeme největší importní porty (přístavy), jmenovitě: Evropa: Rotterdam, Hamburk a Antverpy; a USA: Philadelphia, Boston a New York. Region Indického oceánu je ekonomicky slabší. Státy Perského zálivu však mají největší zásoby ropy, zatímco část jihovýchodní Asie má největší zásoby cínu.

4.1 Koncept modré ekonomiky

Modrá ekonomika jako myšlenka byla poprvé představena v devadesátých letech dvacátého století a rozšířena na konferenci Rio +20 v Brazílii v roce 2012. *„Možnost ztotožnění národních států s národními ekonomikami v etapě internacionalizace a z toho plynoucí nadřazenost makroekonomických přístupů výrazně omezovala prostor i svobodu volby pro podnikatelské aktivity korporací.”*¹³ Moře je největším zdrojem energie a v současné době se většina národů snaží zajistit co nejširší využití moří pro udržitelný rozvoj. Protože moře je modré barvy, ekonomika založená na mořích se nazývá modrá ekonomika.

„Většina zemí sice v Riu podepsala „Rámcovou úmluvu o změnách klimatu“, prosazující jistou redukci emisí skleníkových plynů, ale následná složitá jednání o konkrétních

---

¹¹ Přelož. Dva hlavní systémy produkce produktů z mořských plodů jsou lov divokých ryb a akvakultura. Potts J; Wilkings A; Lynch M; MacFatrige S. *State of sustainability Initiatives Review: Standards and the Blue Economy.*: International Institute for Sustainable Development (IISD), 2006, s: 1.

¹² Přelož. Trhy s produkty udržitelného rybolovu byly v roce 2013 odhadovány na 12,9 miliardy USD. Potts J; Wilkings A; Lynch M; MacFatrige S: *State of sustainability Initiatives Review: Standards and the Blue Economy.* International Institute for Sustainable Development (IISD), 2006, s: 3.

¹³ Cihelková E: *Aktuální otázky světové ekonomiky: proměny a governance.* Professional Publishing, 2013. s: 64.

závazcích ve Washingtonu, Berlíně, Kjótu a Haagu neskončila zatím zvláště příznivě¹⁴. Obecná koncepce modré ekonomiky souvisí s ekonomickými aktivitami, které se vyskytují v mořích. „*There are potentially enormous exploitable energy resources available in the world's oceans.*“¹⁵ Více než 20 mořských ekonomických aktivit lze považovat za nedílnou součást modré ekonomiky, a to rybolov, obchod, doprava, energetika, cestovní ruch, ochrana pobřeží, monitorování a dohled nad mořem atd. „*When a river flows into the sea, it releases a large amount of energy due to the difference in salt concentrations.*“¹⁶

Mnoho zemí používá modrou ekonomiku jako nástroj nebo politický prostředek k podpoře hospodářského růstu a vytváření pracovních míst. „*In geopolitical terms, the control over the production, distribution and prices provides economic and political power.*“¹⁷ Se zaměřením na oživující ekonomiku, průmyslové námořní aktivity zahrnují stavbu, dopravu, rozvoj nerostných zdrojů, stavby lodí, pokládání komunikačních kabelů, farmaceutické společnosti, implantaci zařízení, energii udržitelných vln, proudy, rekreační turistiku na pobřeží, rybolov a akvakulturu. Mimo tradičních námořních aktivit v oblasti rozvoje moří, hraje při podpoře rozvoje modré ekonomiky stále silnější roli odvětví informací a vědy zaměřené na moře.

Nechybí společnosti s vizí do budoucna, průmyslové skupiny, vědci, vlády a ochránci oceánů, kteří chtějí realizovat modrou ekonomiku motivovanou a s chutí financovat tento segment na trhu investorů. Jedním z hlavních pilířů modré ekonomiky jsou: dobrá správa veřejných věcí, vize, technologie, modré vedení, monitorování, institucionální a regulační

---

¹⁴ Přelož. *Ve světových oceánech jsou k dispozici potenciálně obrovské využitelné zdroje energie.* Jeniček V; Foltýn J: *Globální problémy světa v ekonomických souvislostech*, C. H. Beck, 2010, brož., s: 213.

¹⁵ *Ve světových oceánech jsou k dispozici potenciálně obrovské využitelné zdroje energie.* Johnson K; Dalton G; Masters I: *Building Industries at Sea: "Blue Growth" and the new maritime Economy*, River Publishers, 2018, s: 141.

¹⁶ Přelož. *Když se řeka vlévá do moře, uvolňuje velké množství energie kvůli rozdílu v koncentracích soli.* Paillard M; Lacroix D, Lamblin V: *Marine renewable energies: prospective foresight study for 2030*, Quae, 2009, s: 25.

¹⁷ Přelož. *Z geopolitického hlediska poskytuje kontrola nad výrobou, distribucí a cenami ekonomickou a politickou moc.* Johnson K; Dalton G; Masters I. *Building Industries at Sea: "Blue Growth" and the new maritime Economy*, River Publishers, 2018, s: 234.

reform. “Continuous improvement systems allow a standard to take stock of current performance and make revisions to allow for improved performance moving forward”¹⁸

Obrázek 2: Hlavní pilíře ekonomiky

Zdroj: BLUE ECONOMY Opportunity to unlock the potential of Angola's economy

Stručně řečeno, modrá ekonomika zahrnuje všechny aspekty národní a globální správy, ekonomického rozvoje, ochrany životního prostředí, udržitelnosti a mezinárodní komunikací. Modrá ekonomika je integrací udržitelného rozvoje a zeleného růstu. Zdůrazňuje obecné plánování a koordinovaný rozvoj mezi mořským a hospodářským ekosystémem v zónách pobřežních oblastí. Existuje mnoho výzev, které se týkají všech odvětví hospodářství, od veřejného / soukromého sektoru přes výzkum a vývoj až po nevládní organizace a vládní politiky. „Složitost vládních aktivit je tak velká, že je velmi obtížné přesně určit vládní výdaje a jejich strukturu.“¹⁹ Složitost zmíněná výše nabízí

¹⁸ Přelož. *Systémy neustálého zlepšování umožňují normě zhodnotit aktuální výkon a provést revize, aby umožnily lepší výkon vpřed.* Potts J; Wilkings A; Lynch M; MacFatrige S: *State of sustainability Initiatives Review: Standards and the Blue Economy.* International Institute for Sustainable Development (IISD), 2006, s: 127.

¹⁹ STIGLITZ, JE: *Ekonomie veřejného sektoru.* Překlad Ondřej Schneider a Tomáš Jelínek. Grada, 1997. s :34.

příležitosti a výzvy. Koordinace politických politik a sektorů zapojených do modré ekonomiky je zásadní. Existuje několik mezinárodních zkušeností s koordinací a implementací podle priority a to jmenovitě:

- Ochrana životního prostředí – Ministerstvo životního prostředí
- Reálný sektor – ministerstvo hospodářství a plánování;
- Daňový sektor (výdajová perspektiva) - ministerstvo financí;
- Rozvoj cestovního turistického ruchu – ministerstvo cestovního ruchu

Tabulka 1: Hlavní oblasti činnosti modré ekonomiky

Akvakultura a rybolov		
Biomedicína	Mořská rekreace	Profesionální služby
Lodě a stavba lodí	Energie a minerály oceánu	Robotika a ponorky
Kabely a konektory	Oceánské vybavení	Telekomunikace
Odsolování / čistá voda	Oceánografie a námořní věda	Velké plovoucí plošiny
Obrana a bezpečnost	Přístavy a přeprava	Klimatické vědy

Zdroj: BLUE ECONOMY Opportunity to unlock the potential of Angola's economy

Dvě třetiny planety Země jsou pod vodou a mořské pobřeží je jedním z kritických faktorů, které přispívají k socioekonomickému rozvoji na pobřežních státech. V současnosti má přístup k moři 20 největších ekonomik světa a 10 největších je z Afriky. „*Finally, in terms of public acceptance, a project is positively viewed by a majority of the population once a distance of 8 km from shore is reached or exceeded, with a willingness to pay about 40 euros to take this distance to 12 km*“.²⁰

Angola může potvrdit, že je národem, který podporuje modrou ekonomiku. Má více než 1600 km pobřeží, což představuje přibližně 600 tisíc km² výlučné ekonomické zóny (ZEE), tedy téměř polovinu jejího území. Tímto způsobem může využít mořského potenciálu a zásadním způsobem přispět ke zlepšení hospodářského rozvoje a sociálního blaha země. Angolské pobřeží se může ukázat jako perspektivní zdroj modré ekonomiky, rozšířit využívání jejích mořských aktiv a tím upozornit na výzkum a těžbu ropy, zemního plynu,

²⁰ Přelož. A konečně, z hlediska přijetí veřejností je projekt po dosažení nebo překročení vzdálenosti 8 km od břehu kladně vnímán většinou obyvatel, s ochotou zaplatit cca 40 eur za ujetí této vzdálenosti na 12 km.

Paillard M; Lacroix D; Lamblin, V: *Marine renewable energies: prospective foresight study for 2030*. Quae, 2009, s: 236.

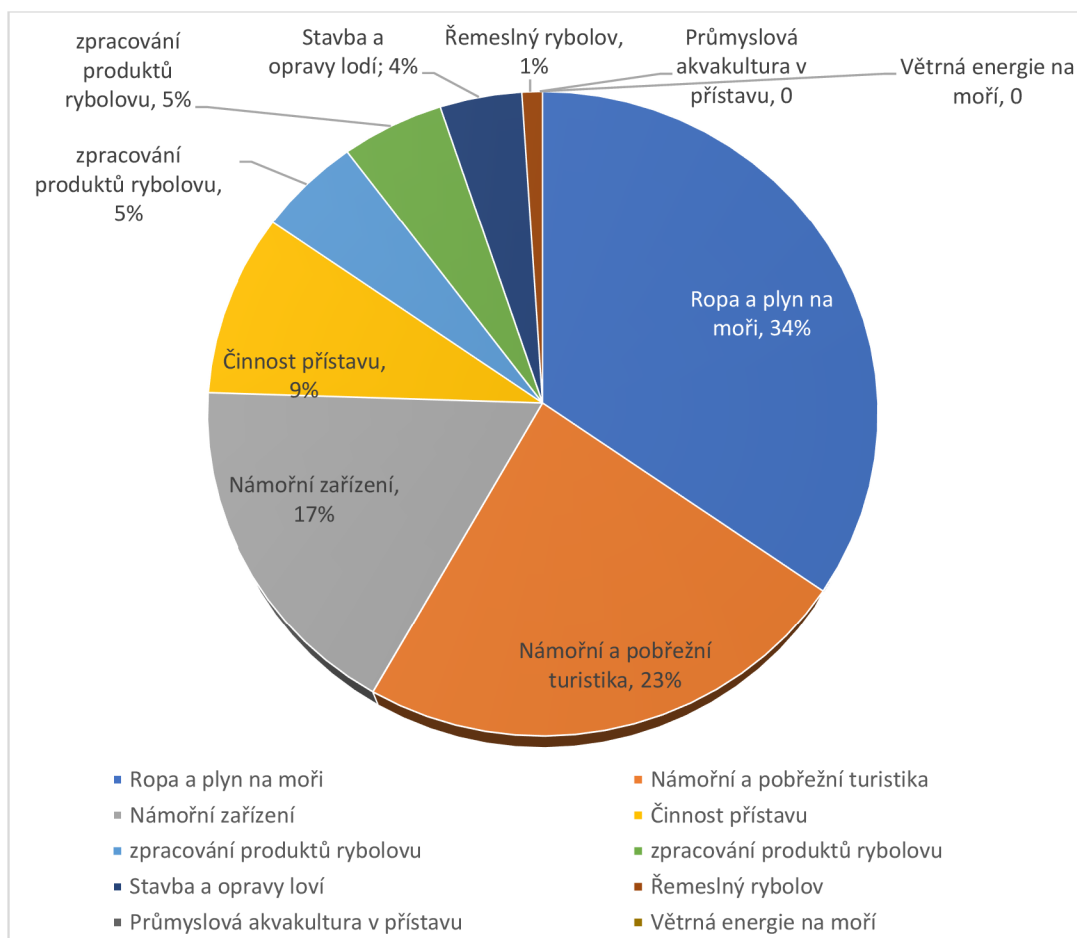
dále odvětví, jako je rybolov, stavba a destrukce lodí, těžba soli, rozvoj cestovního ruchu atd.

Svět trápí nedostatek pohonných hmot a potravin, jakož krize přírodní, ekonomické a finanční. Udržitelná a koordinovaná modrá ekonomika může těmto výzvám čelit. Nové paradigma rozvoje vycházející z modré ekonomiky (oceánská, zelená, pobřežní a námořní ekonomika) má pro Angolu velký potenciál pro vyšší a rychlejší růst HDP. Modrý růst, zaměřený na dlouhodobou udržitelnost oceánů, se za posledních 5 let stal realistickým politickým obrazem rozvinutých a rozvíjejících se ekonomik.

Modrá ekonomika brání stejný výsledek jako zelená ekonomika, tj. zlepšuje blahobyt člověka a sociální spravedlnost, přičemž významně snižuje environmentální rizika a ekologické nedostatky.

Modrá ekonomika získává na síle mezi tvůrci politiky po celém světě, kteří si uvědomují, že moře je významným generátorem bohatství odhadovaným na 2,5 bilionu dolarů ročně, což z ní činí sedmou největší ekonomiku na světě.

Obrázek 3: Rozpis hrubého mořského produktu (2,5 tn)

Zdroj: BLUE ECONOMY Opportunity to unlock the potential of Angola's economy

Modré financování, zejména modré dluhopisy (Blue Bonds), je katalyzátor, který pomáhá uvolňovat potenciál modré ekonomiky. Modré dluhopisy jsou inovativním finančním nástrojem pro modrou ekonomiku, přičemž získané prostředky se používají výhradně pro projekty modré ekonomiky. Jedná se o dluhový nástroj s dopadem na udržitelný rozvoj a v případě dluhopisů emitovaných na národním trhu může být cesta platformy angolské burzy dluhů a cenných papírů (BODIVA).

4.2 Modrá ekonomika různých zemí

Pečlivá definice a názorné případové studie jsou základní prací při rozvoji modré ekonomiky. Jak se modrý výzkum rozšiřuje a svět stále více chápe jeho význam, tvůrci politik a výzkumné instituce po celém světě zabývající se oceánskými a pobřežními regiony požadují další a lepší analýzu modré ekonomiky. Zejména z hlediska konotace managementu, přístupu k datům, monitorování a vývoje produktů se země rozhodují podle svých vlastních potřeb. V důsledku tohoto nedostatku konsensu je další dialog včetně analýzy těchto případů o modré ekonomice ještě potřebnější.

Proto se nyní budeme zabývat srovnáváním implementace modré ekonomie ve čtyřech státech, zejména Rusko, Brazílie, Čína, Indie

- **Brazílie**

Vzhledem k rostoucím hrozbám pro zdraví oceánů v kombinaci s uznáním této vzájemné závislosti byl ekosystémový přístup uznán jako nejvhodnější strategie pro správu moří. Některé z nástrojů, které v současné době používají některé země, jsou integrované řízením pobřežních zón (ICZM), mořským prostorovým plánováním (MSP) a chráněním mořské oblasti a v současnosti probíhá jakýsi „závod o mořská dna s „rostoucím počtem států a společností za účelem prozkoumat zdroje a přeměnit je v ekonomická a vědecká aktiva, a proces známý jako udržení oceánu.³²

Perspektiva vědy, technologie a inovací (ST&I) pro oceány přináší dvě skvělé cesty reflexe pro brazilský rozvoj. *První je možnost udržitelnější modré ekonomiky, která přispívá k usmíření digitálních technologií, ekologické a energetické přechody.*³³ *Druhá je pouze malá skupina zemí a společností, která je schopna výrazně investovat do CT&I*³⁴, *existuje silná koncentrace zdrojů v rukou některých států a společností.*

---

³² Foley, P., & Mather, C: *Ocean grabbing, terraqueous territoriality and social development*. Territory, Politics, Governance, 7(3), 2019, ss: 297-315.

³³ ORGANIZACE PRO HOSPODÁŘSKOU SPOLUPRÁCI A ROZVOJ: *Maritime economy: Challenges and possibilities for Brazil in the Blue Amazon*. Revista da Escola Superior de Guerra, 2019, s: 52.

³⁴ LASIAK; YAGI, 2016; BLASIAK et al, 2018; *Challenges and possibilities for Brazil in the Blue Amazon*. Revista da Escola Superior de Guerra, 2019, s: 52.

Kromě toho, že přináší příležitosti pro modrou ekonomiku a výzkum, ST&I poskytují formy interinstitucionální spolupráce a posilují kulturu inovace.³⁵ Některé z potenciálně přínosných iniciativ jsou aplikovány pro vědecký výzkum, přístup ke znalostem, námořní startupy, nové technologie pro akvakulturu, udržitelnější činnosti, komunikace se společnostmi a meziodvětvovými synergii. V těchto sektorech mohou různí aktéři, jako je vláda, průmyslový trh, akademické sféry, univerzity a společnosti nevládních organizací, organizace, zástupci místních komunit, včetně malých výrobců a rybářů, budování inovačních sítí. Tyto sítě mohou přispívat k interakci mezi nespočty aktéry a společnostmi obecně, jako je tomu v případě modelu Triple Helix, který přijalo například brazilské námořnictvo.³⁶

Přijetí tohoto modelu je důležitým impulsem pro rozvoj národního průmyslu, přináší příspěvky do různých sektorů, zejména tím, že umožňuje systematické zacházení s inovacemi.³⁷ Strategie ST&I brazilského námořnictva například naznačuje potřebu úzké spolupráce mezi členy Triple Helix, poskytování podpory a zajištění synergických efektů pro efektivní transformaci projektů do operačních schopností.³⁸

Mezi hlavní technologické sektory související s modrou ekonomikou můžeme zmínit autonomní systémy, materiály a struktury, robotiku, monitorování rybích populací, biotechnologie, těžbu ropy a zemního plynu na moři, které jsou všechny velmi důležité pro Brazílii. *Kromě toho lze inovační sítě oceánského hospodářství a ekosystémové účetnictví 3 zlepšit prostřednictvím mezinárodní spolupráce v ST&I.³⁹*

Velká část obyvatel v blízkosti pobřeží je přímo či nepřímo zapojena do ekonomických aktivit souvisejících s mořem (těžba ropy a zemního plynu, cestovní ruch, rybolov, doprava atd.). *Nejnovější demografické sčítání v Brazílii, ilustrované na obrázku 1, ukazuje velkou*

---

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Museu Goeldi: *150 anos de ciência na Amazônia*. Museu Paraense Emílio Goeldi, 2019. s: 385.

³⁷ Magnani, E. "The Environmental Kuznet's Curve, Environmental Protection Policy and Income Distribution". *Ecological Economics* 32, 2019. ss: 431-443.

³⁸ BRAZILIAN MARVY: *Challenges and possibilities for Brazil in the Blue Amazon*. Revista da Escola Superior de Guerra, 2017, s: 54.

³⁹ ORGANIZACE PRO HOSPODÁŘSKOU SPOLUPRÁCI A ROZVOJ: *Challenges and possibilities for Brazil in the Blue Amazon*. Revista da Escola Superior de Guerra, 2019, s: 54.

koncentraci brazilského obyvatelstva na pobřeží země, protože byla založena první a nejstabilnější místa osídlení v zemi. ⁴⁰

*Po období, kdy se národní snahy o internalizaci důležitých výsledků, trendy související s rozvojem země v posledních desetiletích opět posunuly směrem k jižnímu Atlantiku.*⁴¹ V tomto ohledu je nezbytné porozumět charakteristikám modré Amazonie a silnému vlivu aktivit prováděných v této oblasti na brazilskou ekonomiku. Proto je nejprve nutné znát různé zóny, které tvoří brazilskou jurisdikci.

Modrá Amazonie tvoří značnou část jižního Atlantiku, má také biologické a strategické spojení s volným mořem a Antarktidou. Existuje tedy několik příležitostí pro udržitelnost využívání mořských biologických a nerostných zdrojů, jakož i jejich přiměřené zachování.

Kromě ropy a zemního plynu existuje několik dalších nerostů, které lze těžit v národních vodách. Intenzivnější využívání technologií vedlo stále častěji například k průzkumu nerostů v hlubokých vodách. Mezi zdroje největší ekonomické hodnoty v brazilském kontinentálním šelfu patří agregované nerostné zboží (písek a štěrk), vápenec, těžká ložiska nerostů (mimo jiné zlato, diamanty, zirkony, magnetit), fosfátové horniny, uhlí, plynové hydráty, polymetalické sulfidy, síra a draslík.

Mimo jiné činnosti související s národním hospodářstvím vyniká na námořním území také rybolov a akvakultura. Moře je také ústředním bodem úsilí o zajištění potravin. *Vnitrozemský rybolov je činností velkého významu pro ekonomiku, zejména na regionální úrovni.*⁴²

Je také důležité zmínit, že velký dopad mají nehody, trestné činy, ekologické katastrofy, které mohou ovlivnit oceánskou ekonomiku. Koncem srpna v roce 2019 byly například u severovýchodního pobřeží Brazílie detekovány ropné skvrny, jejichž zdroj je stále neznámý.

Je zvláště důležité zdůraznit význam aspektů místní a globální správy ve vztahu k oceánům a také při budoucím vytváření inovačních sítí. Nárůst počtu aktérů účastnících se

---

⁴⁰ Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística: *Challenges and possibilities for Brazil in the Blue Amazon*. Revista da Escola Superior de Guerra, 2013, s: 56.

⁴¹ CARVALHO: *Challenges and possibilities for Brazil in the Blue Amazon*. Revista da Escola Superior de Guerra, 2018, s: 56.

⁴² Organizace OSN pro výživu a zemědělství: *Challenges and possibilities for Brazil in the Blue Amazon*. Revista da Escola Superior de Guerra, 2020, s: 63.

rozhodovacích procesů na toto téma představuje pro Brazílii výzvu z hlediska rozvoje veřejné politiky.

- **Rusko**

Koncept BE je v ruské sociální vědě relativně nový. Pobřežní městské osady AZRF zvažují plánování strategie a její adekvátní programy rozvoje obcí jako důležitou politickou prioritu. Ačkoli někteří odolávají tlaku Moskvy na rozvoj jednotných strategií pro celý region.

Mnoha arktickým pobřežním komunitám se podařilo vytvořit řádné právní rámce, institucí a postupů pro formulaci a realizaci strategie, včetně plánování kanceláře v rámci městské správy, jasně definované cíle a rozdělení odpovědností mezi různými administrativními jednotkami, indikátorové a monitorovací systémy, sdílení energie s regionálními a federálními úřady atd.

Bylo by však přehnané konstatovat, že AZRF městská či regionální strategie plánovací systém je dokonalý a v souladu s nejlepšími mezinárodními standardy. Za prvé, problém modré ekonomiky není řádně řešen v plánech rozvoje měst. Pobřežní města a regiony považují za důležité pouze přístavy a související služby. Další problémy související s modrou ekonomikou, jako jsou stavby a opravy lodí, omezení pobřežních oblastí, emise do ovzduší a vody, digitalizace místní ekonomiky a managementu, pobřežní cestovní ruch, integrovaný námořní a pobřežní management, dekarbonizace pobřeží ekonomiky, rozvoj alternativních zdrojů energie, úspory energie, zpracování mořských plodů, mořské biotechnologie, akvakultura, zabezpečení potravin, komunikace související s mořem, zřizování přírodních rezervací a národních parků, je věnována mnohem méně pozornosti nebo téměř zcela ignorována (udržitelné lesnictví, námořní pojištění a námořní dohled).

Je důležité poznamenat, že stále existuje mezera mezi formulací strategie a implementace. Není žádným překvapením, že existuje velké množství městských programů souvisejících se SD deklarativní povahy a jen několik z nich bylo vykonáno v plném rozsahu.

Měli bychom také zmínit netransparentní charakter strategického plánu města a nedostatečné zapojení institucí občanské společnosti do tohoto procesu. Partnerství veřejného a

soukromého sektoru, sociální a environmentální odpovědnost firem a vazby zůstávají v AZRF, včetně jeho pobřežních oblastí, nedostatečně rozvinuté.

Bohužel obojí formulace a realizace strategie mají stále hierarchický charakter (shora dolů přístup stále dominuje nad přístupem zdola nahoru). Navíc monitorování a zpětná vazba mechanismy často chybí nebo jsou nedostatečné. To zase může vést k chybám při identifikaci strategické priority a nedostatek veřejné podpory pro iniciativy místní samosprávy a politiky.

Úřady městského plánování AZRF mají často nedostatek zaměstnanců a postrádají odborné znalosti strategického plánování. Z tohoto důvodu musí obce AZRF hledat externí odborné znalosti a požádat některá externí analytická centra, aby pro ně vypracovala strategie udržitelného rozvoje; ačkoli tato centra nemusí znát místní potřeby a realitu.

Dalším problémem je, že programy rozvoje měst AZRF poměrně často chybí řádné financování a nejsou vždy podporovány finanční a administrativní složkou z nejvyšších úrovní ruské vlády. Ruská severní města doufají v zahájení 12 národních projektů v roce 2018 a to může pomoci vyřešit tento problém integrací místní strategie udržitelného rozvoje do větších regionálních a federálních programů a jejich poskytování dostatečného financování.

Závěrem lze říci, že i když existují určité zbytkové problémy se seznamováním se severními pobřežními aktéry s koncepcí modré ekonomiky a organizací efektivního strategického plánovacího systému na místní úrovni pobřežní obce AZRF, obecně mají potřebu vyvinout alespoň správnou strategii udržitelného rozvoje. „*Rozvoj území je dlouhodobým multidimenzionálním procesem, který je ovlivněn právním prostředím, politickou stabilitou, ekonomikou, historickou tradicí, finančními i lidskými zdroji a dalšími faktory.*“²¹ Upřednostňují reorganizaci a další prokázání svých plánovacích systémů a strategií k řešení stávajících socioekonomických a ekologických problémů a též zajistit udržitelnost pobřežních měst a regionů AZRF. *Blue biotechnology is generally considered the use of marine*

---

²¹ Khendriche Trhlínová, Z: *Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů*. Auditorium, 2014. s: 13.

*bioresources as the source of biotechnological applications.*²² Pobřežní součást AZRF mořské ekonomiky je ruskou akademickou komunitou do značné míry ignorována, přestože je očividně důležitá pro udržitelný rozvoj regionu.

- **Indie**

*Mezi světovými oceánskými divizemi je Indický oceán třetí největší, pokrývá plochu více než 70 milionů čtverečních kilometrů, která zahrnuje rozsáhlé exkluzivní ekonomické zóny (EEZ) různých zemí a velká „volná moře“.*⁴³ Otázky ekonomického a udržitelného rozvoje na okraji Indického oceánu jsou obzvláště náročné, protože většina pobřeží jsou rozvojové země. Tyto země jsou domovem třetiny světové populace, jejíž živobytí a potravinová bezpečnost do značné míry závisí na mořských zdrojích. Velikost této populace vystavuje zdroje Indického oceánu tlakům ze znečištění, degradace stanovišť a nadměrného využívání. Vzhledem k tomu, že se očekává, že počet obyvatel regionu v nadcházejících desetiletích výrazně vzroste, jeho dopad na potravinovou bezpečnost a ekonomiku mořských zdrojů bude stále významnější. Kromě toho region a jeho zdroje čelí vícerozměrným výzvám v důsledku dopadů změny klimatu, jako je vzestup hladiny moří, acidifikace oceánů a extrémní povětrnostní jevy, které zase vedou ke změnám v distribuci vodních druhů, komunitních strukturách k migraci a snížení ekonomické produktivity. Je proto zásadní prozkoumat stávající právní předpisy a politické rámce, zejména pro zajišťování potravin a udržitelné řízení, pochopit mezery a navrhnout řešení pro lepší správu v regionu. Rybolov podporuje lidskou populaci po tisíciletí a zdravá akvakultura je kritickou složkou globální nabídky bílkovin.

Akvakultura v Indickém oceánu se však utápí v problémech správy, které je naléhavě nutné vyřešit. Přestože země IOR mají své příslušné zákony, předpisy a politiky upravující řízení rybolovu, jejich jurisdikci, jsou při zmírňování nezákonného, nehlášeného a neregulovaného (NNN) rybolovu z velké části neúčinné. Nedodržení domácích předpisů a licencí vede k odepření ekonomických výhod jejich právoplatným vlastníkům, což zhoršuje domácí

---

²² Přelož. *Modrá biotechnologie je obecně považována za využití mořské biozdroje, jako zdroj biotechnologických aplikací.* Johnson K, Dalton G; Masters, I: *Building Industries at Sea: “Blue Growth“ and the new maritime Economy.* River Publishers, 2018, s: 41.

⁴³ Joris Larik et al., *“Blue Growth and Sustainable Development in Indian Ocean Governance,”* The Hague Institute for Global Justice Policy Brief, 2017, s: 5.

konflikty. Výzvy mají negativní dopad na vládní příjmy, sociální rozdělení dávek, přesnost podávání zpráv a efektivní monitorování s cílem zajistit udržitelný rybolov. Současný stav a architektura řízení rybolovu může skutečně ovlivnit schopnost rybolovu uspokojit rostoucí poptávku světové populace po bílkovinách. Poptávka po etickém odlovu ryb v posledních letech výrazně vzrostla, což vyžaduje, aby dodavatelé ryb dokládali původ svých ryb. Záznam těchto údajů o spotřebitelském řetězci by vyžadoval inovativní a nákladově efektivní nástroje.

Několik globálních mezinárodních dohod poskytuje společnou platformu pro rozvoj zákonů a politiky v oblasti Indického oceánu. Většina států Indického oceánu ratifikovala klíčové mezinárodní smlouvy o životním prostředí a rámci správy oceánů, které zakládají povinnosti chránit a zachovávat mořské prostředí. Patří mezi ně rámcová Úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC), Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD), Úmluva o stěhovavých druzích (CMS), Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy (CITES), Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu (UNCLOS) a dohoda o ochraně a řízení tažných a vysoce stěhovavých populací ryb. Nicméně nedostatek zaměření na rybolov a jeho omezení v jednání za hranicemi členských států představují problémy při implementaci v Indickém oceánu. Mezi iniciativami zaměřenými na rybolov hraje Organizace pro výživu a zemědělství (FAO) nejvýznamnější roli při stanovování norem, šíření údajů a vytváření pokynů pro osvědčené postupy.

Ujednání o správě Indického oceánu mají několik mezer, které ztěžují zavádění modrého růstu v regionu. Složitě regulační prostředí zahrnující odlišné suverénní zákony, regionální uspořádání a mezinárodní právo navíc představuje další výzvy. Ačkoli většina zemí Indického oceánu formulovala své vlastní předpisy pro rybolov, chybí jim adekvátní normy, pokyny a donucovací mechanismy kvůli omezeným údajům a kapacitním omezením. Dosažení cílů modré ekonomiky by vyžadovalo rozsáhlou spolupráci mezi komunitou pobřežních států a řadou dalších zúčastněných stran včetně soukromého sektoru, nevládních organizací, vědeckých a místních komunit. Bylo by cenné získat ponaučení, mechanismy dodržování předpisů a legislativní modely od jiných regionálních orgánů, jako jsou tichomořské a karibské komunity.

Řešení regionální stability a mnohočetných stresorů zdrojů v důsledku dopadů změny klimatu a zhoršování životního prostředí by proto naléhavě vyžadováno jednotnou,

víceúrovňovou a integrovanou regionální reakcí, která by zajistila udržitelné řízení mořských zdrojů.

- **Čína**

V současné době probíhá mnoho výzkumů o účinnosti a rozvoji mořského ekonomického systému. Většina studií předpokládá, že zvýšení vstupu mořských zdrojů nesníží výstup mořské ekonomiky nebo že snížení vstupu mořských zdrojů nezvýší výstup. Tyto studie však vylučují možnost, že by další nárůst přílivu mořských zdrojů snížil produkci. Jsme přesvědčeni, že neefektivnost čínské mořské ekonomiky přímo souvisí s masivním přílivem mořských zdrojů v kontextu nedostatečně vyvinuté technologie. Na základě toho zavádíme „efekt přetížení“ ekonomie do studia mořské ekonomické efektivity. Používáme to k prozkoumání toho, zda v čínském mořském ekonomickém systému dochází k přetížení mořských zdrojů a k nalezení charakteristik časoprostorového vývoje a faktorů ovlivňujících přetížení a poté ke zkoumání vztahu mezi přetížením mořských zdrojů a jejich neefektivností. Prostřednictvím empirické analýzy mořské ekonomiky jsou 11 provincií a pobřežních měst v Číně od roku 2000 do roku 2016 hlavními závěry a důsledky z výše uvedené analýzy, která je uvedena níže, např.:

Za prvé, přetížení mořských zdrojů v 11 čínských provinciích a pobřežních městech již dlouho převládá. Mezi lety 2000 a 2016 se kongesce vyvíjely od rychlého k pomalému, od silného k slabému, od nahromadění k rozptýlení. V současné době je přetížení mořských zdrojů stále rozšířeno v mnoha provinciích a městech, přičemž tyto provincie a města nadále zvyšují svůj zdroj. Rozdíly mezi regiony jsou v tomto ohledu stále značné.

Za druhé, shluky provincií vykazují podobné charakteristiky a úrovně přetížení mořských zdrojů. Tyto shluky lze rozdělit na oblast Bohai Rim, oblast delty řeky Yangtze a oblast Pan-Delta Pearl River. Také těžiště pobřežních oblastí prošlo procesem přesunu ze středu na sever, nejvýznamnější byl od roku 2008 do roku 2012. Příliv mořských zdrojů do regionu Bohai Rim se stále zvyšuje, a proto se v regionu Bohai kongesce Rim je nejtěžší.

Za třetí, podle analýzy faktorů ovlivňujících přetížení mořských zdrojů a nadměrný příliv mořských zdrojů přímo způsobuje přetížení. Investice mořského kapitálu dále urychlují

rozvoj mořských zdrojů. Poskytování mořských zdrojů poskytuje přirozený základ pro průzkum a využívání mořských zdrojů.

Kromě toho, čím vyspělejší je mořský ekonomický systém, tím větší je podíl terciárního průmyslu a tím menší je dopad na přetížení. Úroveň komodifikace však poskytuje prostředí s menším dopadem na příliv mořských zdrojů, námořní věda a technologie nehrají významnou roli kvůli nízké míře konverze.

Čínská námořní ekonomika se skládá hlavně z následujících odvětví: pobřežní cestovní ruch; komunikace a námořní doprava; mořský rybolov; ropa a zemní plyn na moři, mořská sůl, což jsou také hlavní průmyslová odvětví, která spotřebovávají mořské zdroje. Z nich mořské přírodní rezervace jsou oblasti moře, pobřeží a ostrovy ohraničené určitými mořskými ochranami. Jsou to oblasti výjimečné přírodní krásy a jsou důležitou součástí čínských zdrojů námořní turistiky.

Navrhuje se, aby byla zavedena přísnější politika v oblasti průzkumu a využívání mořských zdrojů s cílem řešit současnou situaci vážného přetížení mořských zdrojů v regionu Bohai Rim. Kromě toho musí být vytvořeno otevřenější pracovní prostředí, aby se snížilo množství vstupovaných mořských zdrojů ve vztahu k celkovému množství a struktuře.

Musí také omezit výstavbu společností s vysokou spotřebou zdrojů a vysokým znečištěním životního prostředí a vést transformaci mořských primárních a sekundárních průmyslových odvětví na průmysl terciární. Kromě toho doporučujeme, aby region delty řeky Jang-c'-ťiang dále optimalizoval strukturu námořního průmyslu na základě stávající infrastruktury a využil místní kapitál a aktivně podporoval vznikající strategická odvětví, jako je mořská biomedicína, mořská nová energie a další – Technologie a vysoký kapitál investice. Očekává se, že region Pearl River Pan-Delta se bude dále rozšiřovat, aby otevřel trhy pro námořní ekonomiku, zvýšil rozvoj námořní turistiky, zavedl a těžil z námořní vědy a technologie v oblasti delty řeky Yangtze a Bohai Rim.

4.3 Financování modré ekonomiky

Investice do modré ekonomiky jsou omezeny řadou výzev, zejména v souvislosti s finančními zdroji. To mimo jiné zahrnuje omezení umístování dluhů, výběru daňových poplatků a úředních pomůcek.

Provádění strategie modré ekonomiky a její následné provádění vyžaduje přístup k dlouhodobému dostupnému financování a některé země úspěšně katalyzovaly veřejné a soukromé investice v oblasti modré ekonomiky ve velkém. Mezi další výzvy patří: rozvoj podmínek umožňujících modrou ekonomiku, včetně institucionálních, regulačních, vládních, legislativních a lidských zdrojů potřebných k dosažení meziodvětvové a přeshraniční koordinace.

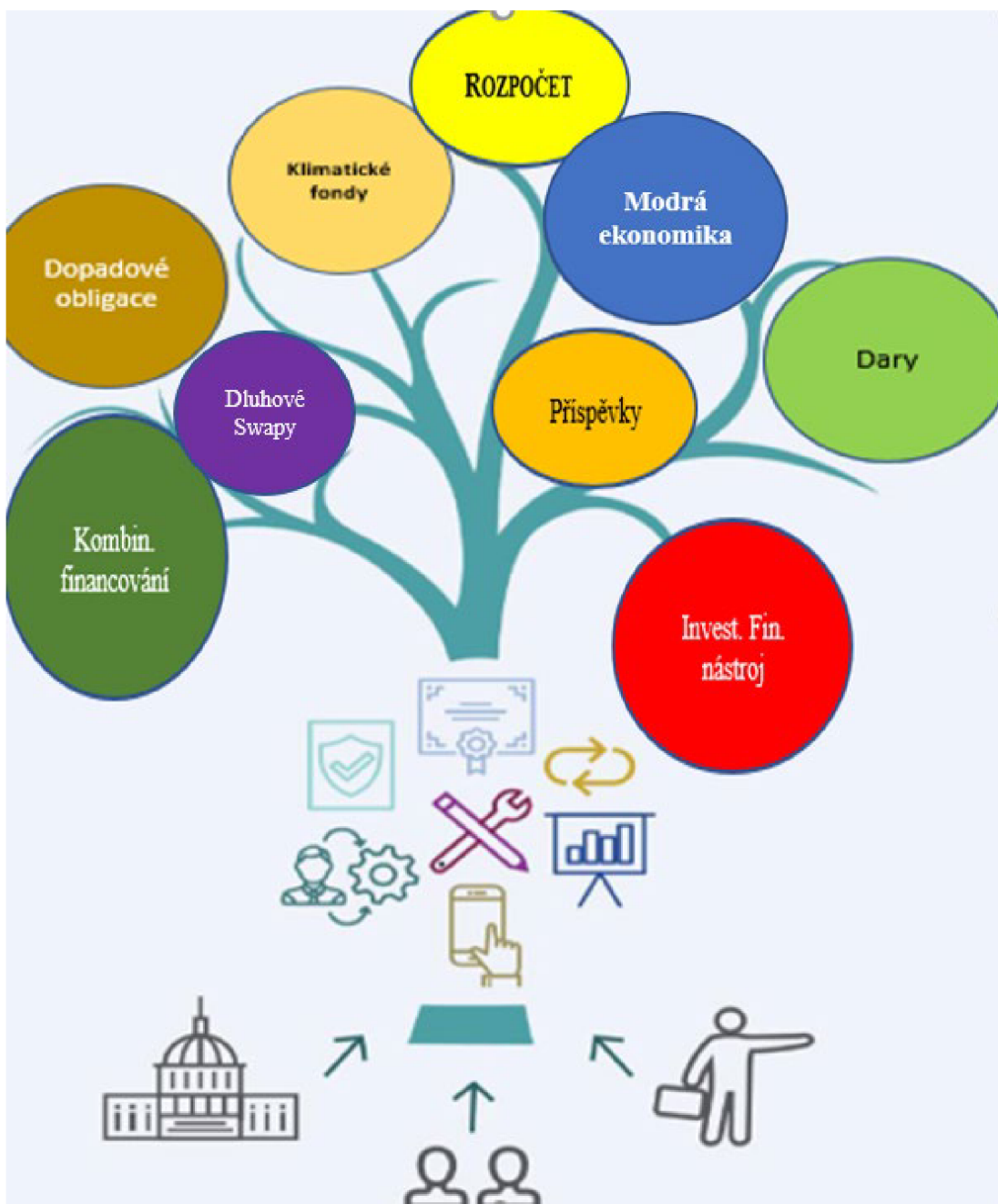
Vzhledem k úrovni investic nezbytných k dosažení těchto cílů, by v souvislosti se současnými fiskálními omezeními a dynamikou dluhu v Angole, by musela země najít inovativní nástroje a produkty pro financování investic v oblasti modré ekonomiky. Byla by nutná změna paradigmatu ve využívání dostupného financování, jakož i v optimálním využití dostupných zdrojů. Příležitosti využít domácí zdroje kombinující zvýhodněné financování s dalšími mezinárodními zdroji pro modrou ekonomiku jsou slibné. Investice do pobřežních infrastruktur také představují příležitosti pro větší zachycení dostupných veřejných zdrojů, protože slouží jako katalyzátor financování a investic soukromého sektoru a iniciativ v modré ekonomice. Zvyšování krytí zdrojů na financování iniciativ modré ekonomiky rovněž vyžaduje nové přístupy od mnohostranných finančních institucí (IFI's), jako je Světová banka a Africká rozvojová banka (v případě Angoly).

Vývoje scénáře financování se za posledních 15 let stalo diverzifikovanější, komplexnější a sofistikovanější. Objevily se nové důležitější zdroje financování, jako je spolupráce jih-jih, mezinárodní klimatické fondy a dopadoví investoři. Současně se na podporu rozvoje používá mnohem bohatší a sofistikovanější paleta finančních nástrojů a produktů: od kombinovaných dohod o financování přes zelené dluhopisy, dluhopisy sociálního a rozvojového dopadu, dluhové swapy od přírody a státní dluhové nástroje. Zvýšené povědomí o sociálních, environmentálních rizicích a vystaveních možných reputačních rizik, přimělo mnoho investorů ocenit správu přírodních zdrojů a implikovat rostoucí počet investorů se zájmem o činnosti, v nichž je rozvoj v souladu s udržitelností. Přístup modré ekonomiky představuje příležitost potenciálně využít další zdroje pro investice do zdraví, oceánských a pobřežních

ekosystémů a též využít širokou škálu nových a inovativních modelů financování, se kterými může veřejný a soukromý sektor spolupracovat, aby spojil finance a sdílel dovednosti, znalosti a přístupy.

Jsou omezené existující znalosti (ze strany investorů a investičního manažera) ohledně možnosti přístupu k modré ekonomiky existují omezené znalosti. Inovace aktivit připravených k investicím zůstávají omezené. Komerční investoři zůstávají ostražití, částečně kvůli informační asymetrii a vnímání rizik, většina dosud platných investic do zdraví oceánů závisí do značné míry na bilaterálních a multilaterálních rozvojových bankách, aby převzaly související počáteční riziko. Mnoho intervencí v modré ekonomice bude mít také vyšší počáteční náklady a návratnost, které se pro investory nevrátí okamžitě. To zdůrazňuje potřebu zajistit, aby si Angola zachovala přístup k veřejnému zvýhodněnému financování od mezinárodního společenství a multilaterálních rozvojových bank. Níže je uveden názorný obrázek, který zkoumá různé finanční modely a jejich použitelnost v modré ekonomiky. Později prozkoumáme finanční nástroj (instrument) modrých dluhopisů, který je v rychlém růstu a má potenciál získat stejný stupeň likvidity jako zelené dluhopisy.

Obrázek 4: Různé možnosti financování pro modrou ekonomiku

Zdroj: adaptace autora.

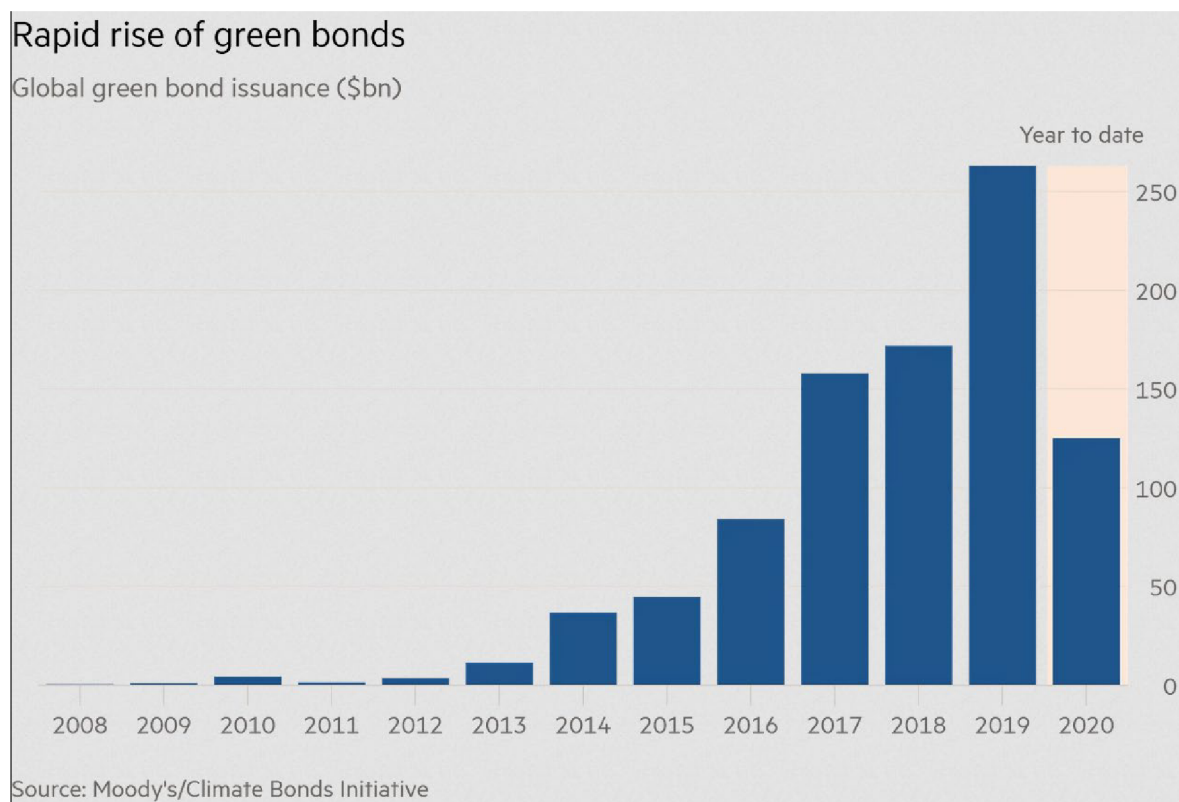
4.3.1 Blue Bonds – Modré dluhopisy

Modré dluhopisy (Blue Bonds) byly vyvinuty s přihlédnutím k úspěchu zelených dluhopisů (Green Bonds) vydávaných mnohostrannými finančními institucemi, suverénními státy a obcemi na financování investic do udržitelné energie, čisté dopravy a dalších oblastí. Zelený titul je titul, jehož výtěžek se používá k financování projektů šetrných k životnímu prostředí.

Jeho popularita se u investorů zvýšila exponenciálním tempem. První emise byla v roce 2008 v hodnotě 600 milionů USD a 600 milionů EUR. V roce 2017 byla emise zelených dluhopisů 155 miliard USD. O rok později se toto číslo pohybovalo kolem 200 miliard USD.

Obrázek 5: Trh zelených dluhopisů

Zdroj: Moody's/Climate Bonds Initiative

I když se jedná o relativně nový segment na trhu dluhopisů, investoři si určitě vyslechnou v nadcházejících letech ekologicky zaměřené nabídky, které definují zelené nebo modré dluhopisy. Modré dluhopisy se však vztahují na činnosti v mořích a oceánech. Nabízejí soukromým investorům příležitost diverzifikovat svá investiční portfolia na produkty, které generují finanční návratnost a poskytují přínosy pro životní prostředí. V této souvislosti je někdy možné získat malý diskont z úrokové sazby, pokud existuje závazek použít zdroje pro odpovědné sociální nebo environmentální investice, ačkoli tyto cenné papíry jsou obecně vydávány za tržní sazby. První modré dluhopisy vydaly Seychely, kde byl koncept modré ekonomiky použit k posílení financování diskontovaného mezinárodního kapitálového trhu. Modré dluhopisy (Blue Bonds) mají potenciál mobilizovat velké množství kapitálu, což může Angole pomoci financovat iniciativy na využití potenciálního surového mořského

produktu při zachování ochrany životního prostředí. Iniciativy podobné Seychelám jsou aktivně zvažovány v Karibiku (Caribee). Je však třeba vzít v úvahu několik důležitých otázek:

- 1) význam technické pomoci (v případě Seychel částečná záruka úvěru) poskytované mnohostrannými finančními institucemi, aby bylo možné vydávat cenné papíry za přijatelnou cenu;
- 2) nutnost zajistit, aby název splňoval zásady dobré praxe v tomto odvětví, jako je transparentnost projektů / činností, které mají být financovány z modrých dluhopisů;
- 3) obezřetnost při překročení dluhu, který je již v Angole vysoký, a jak je tento typ financování sladěn se strategiemi udržitelnosti a správy dluhu v zemi; a
- 4) vývoj souboru vhodných konkrétních projektů pro efektivní implementaci finančních prostředků získaných vydáním z jedné emise modrých dluhopisů.

5 Empirická část

Cílem této kapitoly je představit praktický postup k implementaci projektů založené na modré ekonomice. V empirické části práce je uveden názorný příklad, jak ji lze financovat na domácím a zahraničním trhu a dále se zabývat praktickou využitelností modré ekonomiky nejen pro veřejnou službu, ale i pro soukromé podnikání.

Zastřešujícím cílem Angoly s trhem modrých dluhopisů je podpora financování projektů zaměřených na udržitelnosti životního prostředí v mořích a oceánech. Angola se musí řídit svým vlastním rámcem založeným na národních standardech/pokynech pro modré dluhopisy nebo zásadách modrých dluhopisů, definovat konkrétní kategorie ekologických projektů považovaných za způsobilé a nastavit interní proces pro prohlášení způsobilosti.

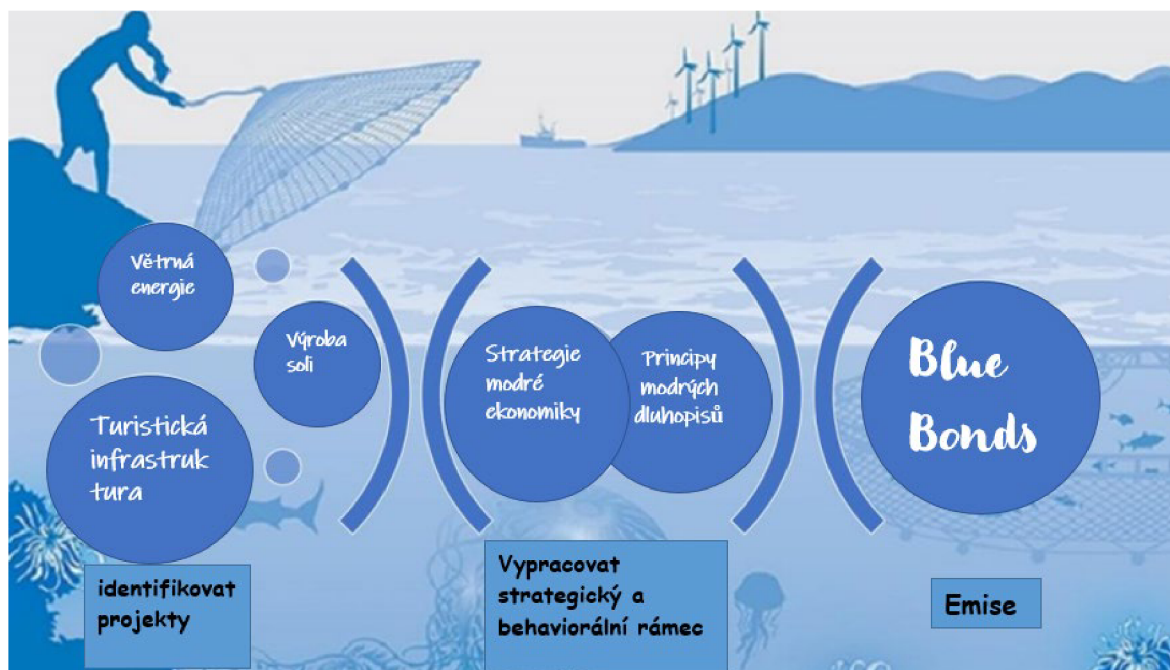
Při financování a realizaci projektů modré ekonomiky se Angola musí řídit nejlepšími mezinárodně uznávanými postupy, které zahrnují v první fázi vypracování strategie modré ekonomiky v Angole a v oblasti financí rozvoj principů modrých dluhopisů, identifikaci projektů veřejných investic zaměřené na infrastruktury, identifikaci nejlepšího zdroje financování s požadavky na přístup monitorování a podávání zpráv o správné implementaci. Ve druhé fázi, po vydání suverénního státu a státu by byla prosazována otázka soukromých společností.

Abychom investorům poskytli pohodlí s modrými dluhopisy, zatímco jsou stále ve fázi zrodu, sladění se stávajícími standardy a principy umožní rozvoj trhu. Emise s referenčním objemem navíc podpoří růst tím, že vytvoří očekávání trhu kolem charakteristik emise.

Vládní emise spolu se srovnávacími korporátními emisemi budou důležité při budování trhu a rychlém nastavení fáze pro vstup menších hráčů na trhu. Také upřednostňování ze strany multilaterálních rozvojových bank, jako je Světová banka a IDB Invest, může vybudovat důvěru v podpoře emitentů napříč spektrem sektorů a velikostí a tím zvýšit přístup.

Škálování trhu bude vyžadovat uznání modrých dluhopisů, vývoj benchmarků kolem velikosti emise a podmínek, rozvoj blue pipeline, zapojení vlády a velkých společností k podávání zpráv. Zatímco toto jsou první dny na trhu modrých dluhopisů, následující pomohou při vývoji trhu, podobně jako cesta růstu zelených dluhopisů za poslední desetiletí.

Obrázek 6: Provozní schéma modrých dluhopisů

Zdroj: BLUE ECONOMY Opportunity to unlock the potential of Angola's economy

5.1 Strategie a principy modrých státních dluhopisů

Vzhledem k tomu, že emise modrých dluhopisů na národním nebo mezinárodním trhu může provádět nejen stát (suverén), ale také bankovní finanční instituce, města a obce nebo dokonce veřejné či soukromé společnosti, je výchozím bodem vypracování vládní strategie pro modrou ekonomiku a zásady pro vydávání modrých dluhopisů.

Strategie by přinesla vládní vizi a cíle v tomto segmentu podnikání, zatímco zásady by podporovaly integritu na trhu modrých dluhopisů prostřednictvím pokynů, které doporučují transparentnost, zveřejňování a podávání zpráv. Šlo by tedy o tematická témata, jejichž cílem by bylo vytvořit infrastrukturu (silnice, voda, elektřina atd.), která by umožnila soukromému sektoru rozvíjet ekonomickou aktivitu a tím vytvářet pracovní místa, dále vytvářet bohatství a daně do státní kasy.

Zastřešujícím cílem Angoly s trhem modrých dluhopisů je podpora financování projektů zaměřených na udržitelnost životního prostředí. Angola se musí řídit svým vlastním rámcem založeným na národních standardech/pokynech pro modré dluhopisy nebo zásadách modrých dluhopisů, definovat konkrétní kategorie ekologických projektů považovaných za způsobilé a nastavit interní proces pro prohlášení způsobilosti.

Principy modrých dluhopisů jsou dobrovolné procesní směrnice, které doporučují transparentnost a zveřejňování a podporují integritu při rozvoji trhu zelených dluhopisů tím, že objasňují přístup k vydávání modrých dluhopisů. Principy modrých dluhopisů jsou určeny pro široké použití trhem: poskytují emitentům pokyny ohledně klíčových složek, které jsou součástí spuštění modrých dluhopisů. Pomáhají investorům tím, že podporují dostupnost informací nezbytných k vyhodnocení dopadu jejich investic do zelených dluhopisů na životní prostředí a pomáhají upisovatelům posunem trhu směrem k očekávaným zveřejněním, které usnadní transakce. Principy modrých dluhopisů doporučují jasný proces ke zveřejnění pro emitenty, které mohou investoři, banky, investiční banky, upisovatelé, zprostředkovatelé a další osoby použít k pochopení charakteristik jakéhokoli daného zeleného dluhopisu. Principy modrých dluhopisů zdůrazňují požadovanou transparentnost, přesnost a integritu informací, které budou emitentovi sdělovány a oznamovány zúčastněným stranám.

Podle panelu na vysoké úrovni pro udržitelné oceánské hospodářství je kapitál na financování transformace na udržitelné oceánské hospodářství snadno dostupný. Předpokládá se, že 90 bilionů USD bude v příštím desetiletí investováno pouze do infrastruktury, z nichž velká část bude na oceánu nebo v jeho blízkosti. Budou-li finance založeny na globálních principech a standardech, mohou být katalyzátorem odpovědné politiky a obchodních praktik na rozhraní země-moře.

Principy tematických dluhopisů pomohou standardizovat trh a poskytnou rámec, který pokrývá použití finančních zdrojů, proces hodnocení a výběru projektů, správu výnosů a výkaznictví.

5.2 Výběr možných projektů

Stejně jako u všech tematických dluhopisů (např. zelených, klimatických, sociálních a udržitelných), Angola při sestavování svých principů státních dluhopisů musí definovat, které projekty jsou způsobilé k financování v kapitálovém trhu, ať už v domácím nebo v zahraničním. Vzhledem k nutnosti formování trhu s emisí modrých dluhopisů, bude užitečné nejdříve vlastnit emise modrých dluhopisů a tím přinést komfort pro zahraniční investory investovat do modrých angolských projektů.

Druhým krokem je odhalení celkové angolské politiky udržitelnosti širšího rámce pro řízení environmentálních a sociálních rizik ve veřejných investicích. Tento aspekt reaguje na zájem investorů dozvědět se více o širší strategii udržitelnosti emitenta, také o jeho předpisech a postupech, proto se doporučuje oddíl popisující tato témata jako úvod ke zprávám o dopadu.

Další krok se týká toho, jak budou čisté výnosy z modrých dluhopisů nebo částka rovnající se těmto čistým výnosům sledována oproti platbám za tyto projekty.

V souladu s mezinárodně uznávanými osvědčenými postupy, angolské principy modrých státních dluhopisů musí být v souladu s principy zelených dluhopisů Mezinárodní asociace kapitálových trhů a principy financování udržitelné modré ekonomiky s iniciativou OSN pro životní prostředí. Musí rovněž obsahovat typologii kategorií způsobilých projektů spolu s kritérii vyloučení. Tento postup zajistí, že investoři budou mít důvěru v transparentnost při výběru projektů.

Dalším krokem bude určení velikosti a složení portfolia způsobilých modrých projektů (nových i stávajících). Pokud je portfolio dostatečně velké, pak se vyplatí pokračovat.

Jako alternativa k financování modré ekonomiky a ekologicky udržitelných projektů byly vytvořeny inovativní finanční mechanismy a struktury, aby přilákaly soukromý kapitál a zaplnily tuto mezeru. V této souvislosti se modré dluhopisy objevily jako stále důležitější politická inovace, kterou vlády využívají k financování veřejných rozpočtů souvisejících s modrou ekonomikou.

Realizace projektů zapojených do modré ekonomiky prostřednictvím modrých dluhopisů by byla zaváděna postupně, vzhledem k tomu, že by veřejné investiční projekty mohly být financované státním rozpočtem s pomocí běžného zdroje státní pokladny a nejprve by musely být součástí státního rozpočtu.

V první fázi by tak byly identifikace možných veřejných investičních projektů, které se objeví v portfoliu možných projektů modré ekonomiky, ty, které již figuruji v souhrnném rozpočtu státu.

Po identifikaci projektů by se musely vybrat ty projekty, které by mohly mít zájem ze strany národních investorů, ale i ze zahraničí. Projekty, jejichž typologie by neměla zájem pro soukromý sektor, by byly nadále financovány z běžných zdrojů státní pokladny a ostatní

projekty by byly strukturovány tak, aby byly financovány národními a mezinárodními kapitálovými trhy.

Podle angolského Všeobecného státního rozpočtu (OGE) na rok 2022, který je projednáván ve speciálně v parlamentu Angoly, je již možné identifikovat soubor projektů, které by se mohly stát součástí prvního portfolia projektů modré ekonomiky a které jsou uvedeny v tabulce níže.

Seznam možných projektu modré ekonomiky:

1. Ministerstvo dopravy - Výstavba nového přístavu Porto Caio v Cabinda/Mintrans
2. Ministerstvo dopravy - Výstavba terminálu kabotáže v Cabindě
3. Ministerstvo dopravy - Výstavba vlnolamu pro nový most (molo) v Cabindě
4. Ministerstvo národní obrany a veteránů vlasti - výstavby vybavení námořní akademie Porto Amboim-Kalunga
5. Ministerstvo zemědělství a rybolovu - integrovaný projekt pro servis Národní inspekce rybolovu a akvakultury.
6. Ministerstvo národní obrany a veteránů vlasti - získávání lodí Dvora, vybavení, radary – v Kalunga
7. Ministerstvo národní obrany a veteránů vlasti - akvizice hlídkových plavidel angolského pobřeží
8. Ministerstvo národní obrany a veteránů vlasti - akvizice vybavení a námořní dozor
9. Ministerstvo dopravy - Výstavba integrované infrastruktury pro vývoj Namibské zátoky
10. Ministerstvo zemědělství a rybolovu - Podpora odvětví rybolovu (komuniní Rybářské Společenství)
11. Ministerstvo dopravy - Akvizice vnitrostátních plavidel pro spojení Cabinda-Soyo-Luanda
12. Úřad pro speciální práce - Výstavba mostu námořního oddílu UGP ve Futungo de Belas
13. Ministerstvo veřejných prací a územního plánování - Dokončení silničního úseku Moçamedes/ Baia Das Pipas (8,8 km) - Namibe
14. Ministerstvo školství, vědy, techniky a inovace - výstavba Namibské rybářské akademie a mořské vědy (3. fáze)

15. Ministerstvo národní obrany a veteránů vlasti - Vybavení výstavby pobřežní pozorovací stanice Soyo-Kalunga
16. Ministerstvo národní obrany a vlasti veteráni - Výstavba mola a Rehabilitace námořní základny Soyo-Kalunga
17. ministerstvo národní obrany a vlasti - Výstavba centra pro veterány Regionální koordinát. A Sledování Soyo-Kalunga
18. Ministerstvo dopravy - Výstavba terminálu sójové kabotáže
19. Provinční vláda Benguela - Rekvalifikace Marginal da Praia Morena
20. Provinční vláda Benguela - Výstavba 1 policejního stanoviště a 1 dílny Ručně vyráběné v Praia Morena - obec Benguela
21. Provinční vláda v Cabindě - Výstavba městského rybího trhu z Cabindy
22. Provinční vláda v Cabindě Výstavba městského rybího trhu z kakonga
23. Provinční vláda v Cuanza-Sul Výstavba trhu s čerstvými rybami
24. Provinční vláda v Kwanza-Sul Výstavba 1 trhu pro Marketing ryb Porto Amboim
25. Provinční vláda v Cuanza-Sul Výstavba rybího trhu Sumbe
26. Provinční vláda v Cuanza-Sul Rekvalifikace okraje před Liberdade – Sumbe
27. Provinční vláda v Huile - Výstavba Rybího Trhu v Lubango
28. Provinční vláda v Luandě - Výstavba školy s 12 učebnami V Rybářské čtvrti
29. Provinční vláda v Namibe – stavba ulice města Ve Městě Tômbwa
30. Provinční vláda Namibe Rehabilitace a rozšíření sítě osvětlení - Veřejná budova v obci Tômbwa

Účast ekologických a technicky vybavených pracovníků z resortních ministerstev pomáhá při získávání podrobnějších informací o způsobilých projektech, které budou užitečné pro přípravu zprávy o dopadu modrých dluhopisů. Tento počáteční krok je proto poměrně jednoduchý, jakmile se vyjasní role finančních a technických týmů při revizi potenciálního portfolia zelených projektů.

V případě Angoly je doporučena koordinace modré ekonomiky v první řadě s ministerstvem financí nebo s mezi fází projektů infrastruktur již zahrnutými do OGE (celkový státní rozpočet) a byly identifikovány s důrazem na infrastrukturní projekty, které podporují následnou soukromou činnost, tj. energetika, voda a silnice.

Obrázek 7: Návrh koordinace činností

Zdroj: autor.

5.3 Alternativy financování modré ekonomiky v Angole

Modré dluhopisy mohou být vydávány společnostmi, finančními institucemi, vládami a obcemi pro aktiva a projekty související s oceány, aby splnily SDGs. Jako první se doporučuje suverénní emise (vládní) k tomu, aby se vytvořila referenční cena zemi, které mohou další zúčastněné strany v budoucnu také vydávat.

Z toho důvodu se budeme v dalších podkapitolách zabývat jen suverénní emisí, ať už místní či mezinárodní.

5.3.1 Národní dluhový trh

V posledních pěti letech, od krize mezinárodních cen ropy, hlavního zdroje zdrojů pro stát, čelila státní pokladna výzvám při mobilizaci veřejných zdrojů k udržení současných veřejných a kapitálových výdajů.

Trh národních státních dluhopisů je tak zdrojem soukromých zdrojů, které mohou podpořit stát při lepší racionalizaci zdrojů potřebných k financování veřejných investičních projektů.

Ze souboru infrastrukturních veřejných investičních projektů identifikovaných ve státním rozpočtu na rok 2022, které mají být realizovány na nábřeží pro nejrozmanitější odvětví hospodářské činnosti, by byla provedena podrobná analýza každého projektu, aby se zjistil možný zájem o získat prostředky z kapitálového trhu.

Po určení potenciálního zájmu kapitálového trhu pro konkrétní veřejné investiční projekty by byl vypracován prospekt pro vydávání státních dluhopisů na národním trhu se závazky a povinnostmi stran.

Po předložení prospektu k vydání státních pokladničních dluhopisů by Ministerstvo financí Angoly zprovoznilo prodej modrých dluhopisů prostřednictvím kapitálového trhu, v tomto případě burzy cenných papírů (BODIVA), a ukázalo tak tlak na transparentnost provozu, včetně zúčastněných subjektů. To by umožnilo okamžité obchodování modrých dluhopisů emitovaných na primárním trhu na sekundárním trhu a přineslo by větší dynamiku angolskému kapitálovému trhu.

Po vydání by Angola musela sledovat tok finančních prostředků od okamžiku vydání modrého dluhopisu až do okamžiku, kdy budou finanční prostředky odsouhlaseny s výdaji způsobilých zelených projektů. Hlavním účelem „bezpečnosti“ modrých toků – definující charakteristika modrých dluhopisů – je to, že investoři se nestarají pouze o finanční návratnost, např. výplaty kuponů dluhopisů a/nebo hodnotu při splatnosti, ale také o jejich spojení s konkrétním deklarovaným modrým portfoliem emitentem (Angola) jako způsobilé. To je zvláště důležité pro veřejné emitenty, kteří mohou spravovat mnoho investičních oblastí, jako je infrastruktura, armáda, mimo jiné výdaje, se kterými investoři do modrých dluhopisů nechtějí být spojováni. Zatímco peníze jsou zastupitelné, tito investoři vítají zvýšenou transparentnost ohledně použití výnosů a podporují emitenty, kteří jsou schopni investovat ekvivalentní částky do modrých projektů v přiměřené době po vydání dluhopisů (typický šest měsíců až rok).

Na primárním trhu dluhopisů a následně ani na sekundárním by nedošlo ke změně stávajícího modu operandi, neboť Jednotka správy veřejného dluhu (UGD) z Ministerstva financí by nadále prostřednictvím svých nástrojů (dluhopisů) vydávala veřejný dluh k financování OGE za použití platformy Angolské burzy (BODIVA).

S prostředky z emise modrých dluhopisů by Ministerstvo financí disponovalo prostředky na realizaci projektů při respektování pravidel souvisejících s čerpáním prostředků na konkrétní projekty na principech modrých dluhopisů.

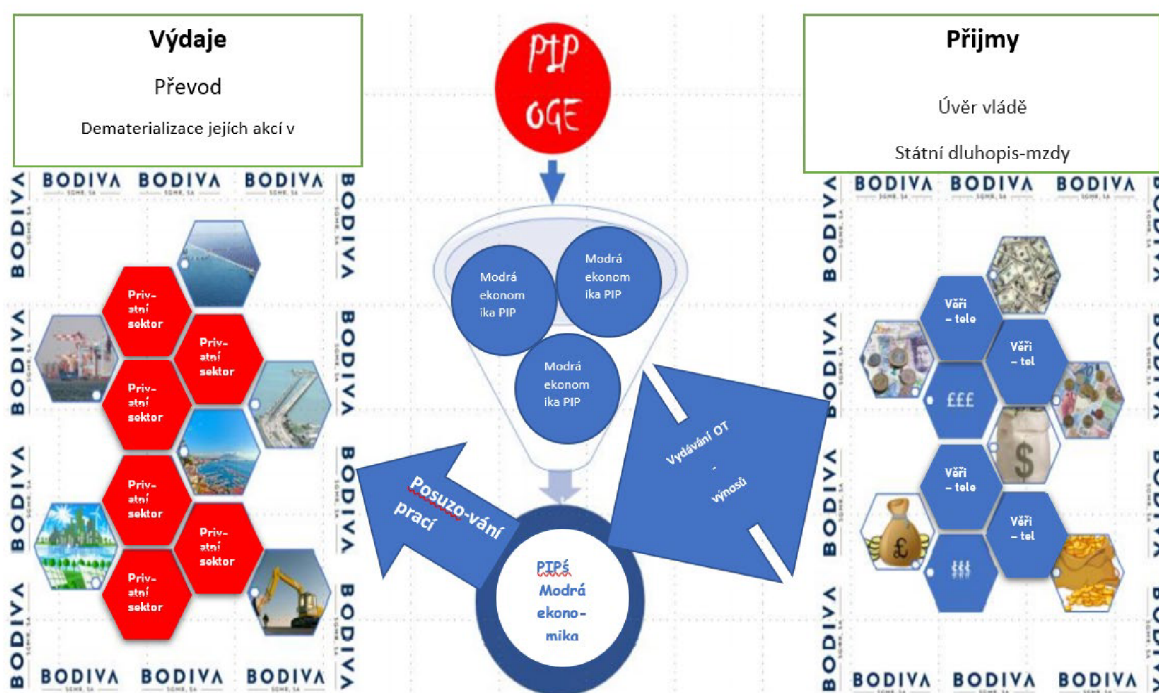
Ministerstvo financí by tímto způsobem, a vždy ve snaze o zprovoznění sofistikovaně regulovaného kapitálového trhu, vypsal veřejné soutěže na realizaci portfolia infrastrukturních veřejných investičních projektů navázaných na modrou ekonomiku a zúčastněné společnosti by musely mít min. akcie dematerializované na burze, tedy v BODIVA. Tento požadavek by přinesl investorům pohodlí s vědomím, že společnosti, kterým budou práce zadány, by byly seriózní společnosti s uspokojivým stupněm vyspělosti.

Bylo by však potřeba identifikovat veřejné projekty (infrastrukturu), které jsou již součástí OGE a které by byly spojeny s aktivitami spojenými s mořem a v souladu se strategií a zásadami.

Akce, které je třeba rozvinout:

- prozkoumat partnerství Světové banky za účelem koordinace tohoto projektu;
- vytvořit multi sektorální pracovní skupinu pro implementaci modré ekonomiky (GTMIEA) pro řízení projektů veřejných investic, které mají být zahrnuty do portfolia projektů v souladu se strategií a zásadami.
- GTMIEA má na starosti provedení zpráv, které by demonstrovaly použití zdrojů a jejich dopad.

Obrázek 8: Postup místní emise a financování modrých projektu v Angole

Zdroj: Zapojení úředníci z ministerstev a koordinátoři z MINFIN (ministerstvo financí)

5.3.2 Mezinárodní dluhový trh

Vydání modrých dluhopisů na místním trhu může pomoci v rychlém, i když omezeném přístupu ke zdrojům na financování modrých projektů, a tím pomoci vytvořit likviditu pro daný typ projektů na místním trhu. Omezené zdroje by však mohly znemožnit realizaci modrých projektů ve velkém měřítku, což by si vynutilo přístup na vnější kapitálové trhy.

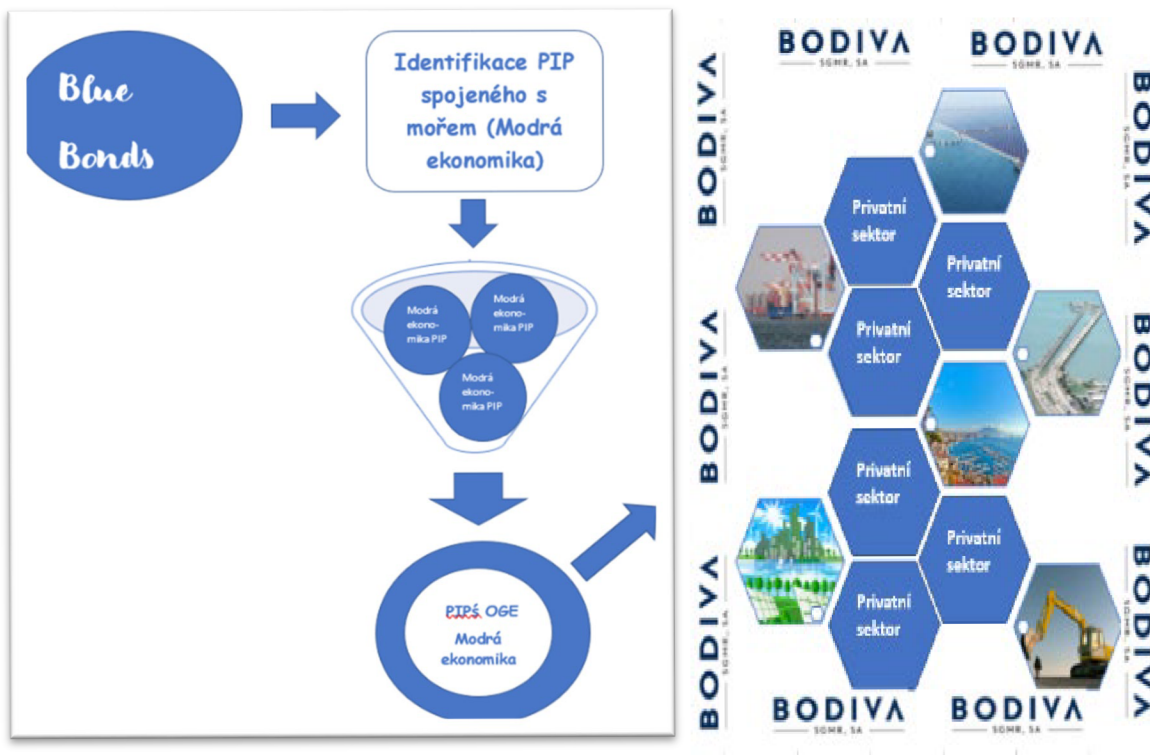
Praxe vydávání modrých dluhopisů a správné využívání zdrojů by mohly demonstrovat vyspělost vlády při nakládání s externími zdroji k plnění cílů udržitelného rozvoje.

Mezinárodní trh s dluhopisy, největší třída aktiv na globálním finančním trhu, může hrát významnou roli při katalýze investic za účelem dosažení cílů udržitelného rozvoje (SDG). S vysokou poptávkou investorů po tematických dluhopisech existuje obrovský potenciál pro označení modrých dluhopisů vnořených do stávajících principů zelených, sociálních dluhopisů nebo dluhopisů spojených s udržitelností.

A emissão de obrigações azuis no mercado internacional je mais complexa e sofisticada. Emise modrých dluhopisů na mezinárodním trhu je poměrně více náročná a vyžaduje

Z hlediska emise státních dluhopisů na mezinárodním trhu s dluhy, by vláda při provádění nejrůznějších projektů zadala díla pouze společnostem, jejichž akcie by byly v BODIVĚ (Angolská burza). Tato podmínka by přinesla větší pohodlí mezinárodním a národním investorům, kteří se o projekt zajímají.

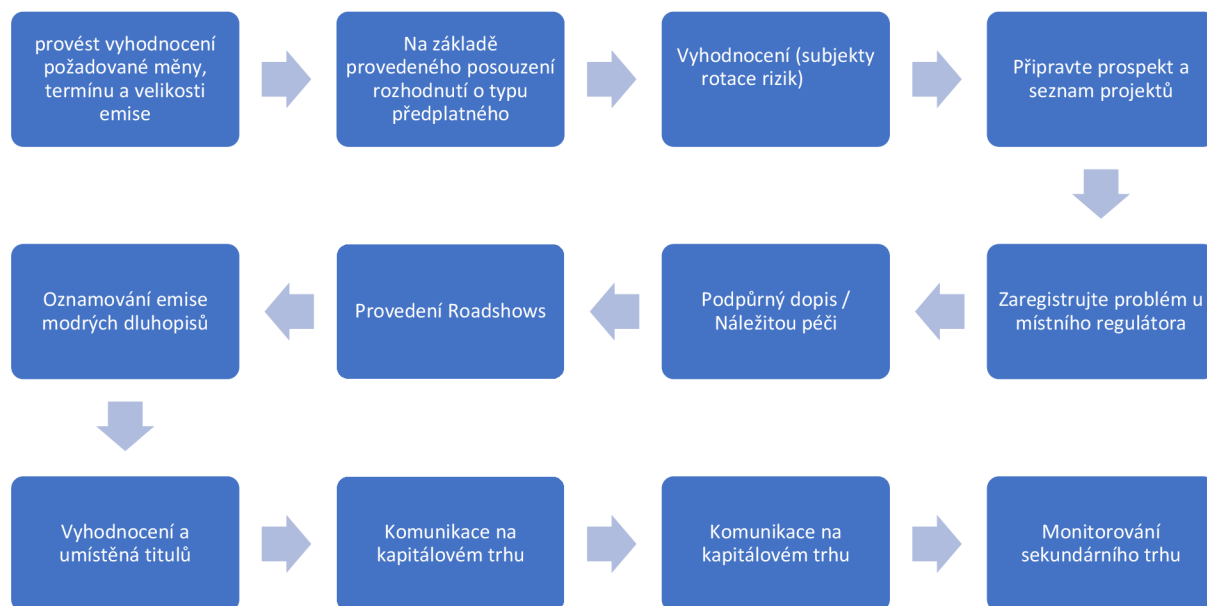
Obrázek 9: Postup pro vydávání na mezinárodním trhu

Zdroj: adaptace autora

Proces, stejný jako u Eurobonds (eurobondy), na které se již Angola odvolala, by sledoval níže uvedený vývojový diagram:

Obrázek 10: Vývojový diagram procesu vydávání na mezinárodním kapitálovém trhu

Zdroj: BLUE ECONOMY Opportunity to unlock the potential of Angola's economy

Akce, které je třeba vyvinout:

- Prozkoumat partnerství Světové banky při přípravě a vydávání modrých dluhopisů

5.4 Zprávy o realizaci projektů

Informace o použitých zdrojích emisí by měly být hlášeny alespoň jednou ročně a výroční zpráva by měla obsahovat seznam projektů, kterým byly přiděleny výnosy, popis projektů a jejich očekávaný dopad, jakož i částku přidělenou na každý z nich.

Tam, kde je to možné, jsou pro investory zvláště preferovány kvantitativní a/nebo kvalitativní údaje pro měření dopadu.

Dokud nebude existovat globální standardní definice udržitelných/modrých dluhopisů, budou zásady ICMA sloužit jako dobrá reference. Obsahují pokyny pro podávání zpráv a sběr dat na vysoké úrovni.

Specifické požadavky jsou stanoveny mezi spřízněnými stranami účastnicími se transakce. Poskytovatel SPO také stanoví očekávání, že kvalifikace budou považovány za modrou vazbu.

6 Závěr

Závěr

Modrou ekonomiku lze chápat jako politiku, projekt, rámeček, systém a myšlenku. Má potenciál stát se jedním z nejvíce virálních nápadů, od obchodních aplikací až po kulturní a environmentální rozšíření. Je to myšlenka, která se také může stát způsobem myšlení, jednáním a způsobem, jak navrhnout lepší budoucnost pro budoucí generace Angolanů, na které budou žít.

Rostoucí význam modré ekonomiky představuje velkou příležitost pro inovace, ať už jde o správu pobřeží, pomoc při plavbě nebo ochranu biologické rozmanitosti. Modrá ekonomika představuje příležitost k posílení místní ekonomiky a vytváření pracovních míst v ekonomických sektorech náročných na znalosti. Existuje skutečná potřeba nových služeb, aby bylo možné lépe řešit výzvy, kterým čelí angolské pobřežní oblasti při vytváření cesty udržitelného růstu. Angolská vláda by proto neměla váhat s ještě většími investicemi do infrastruktur modré ekonomiky. Tato práce je výsledkem znalostí a zkušeností shromážděných od celosvětové badatelů v oblasti modré ekonomiky. Přestože je modrá ekonomika relativně novým konceptem, prokázali jsme jak je možné jej implementovat graduálně ať už na místní úrovni či na mezinárodní.

Předkládáme návrhy na rozvoj modré ekonomiky v Angole, včetně převzetí globální odpovědnosti za ochranu mořského ekologického prostředí, posílení mezinárodní komunikace a sdílení úspěchů jiných států v oblasti rozvoje a podpory vytváření globálních modrých partnerství. Existuje však zjevně velký prostor pro další rozvoj, pokud jde o rozsah a hloubku porozumění a analýzy. Angola je globálně ve velmi geopolitické dobře situované poloze v Africe se zaměřením na mořských zdrojů, např. obchod s ropou, rybolov, obnovitelných mořských zdrojů, zaměstnanost, infrastruktur, akvakultura, cestovní ruch. Práce vycházela z odborné knihy *Building Industries at Sea: “Blue Growth“ and the new maritime Economy* (přelož. Stavební průmysl na moři: „Modrý růst“ a nová námořní ekonomika), která je zaměřena na téma modrá ekonomika potenciálních zemích BRIC (Brazílie, Rusko, Indie, Čína), mimo Jižní Afriky, která je také součástí označení společného hospodářského uskupení. Jsou to země nejrychleji rostoucí tržní ekonomikou na světě. Snažili jsme se tady prokázat, že modrá ekonomika může a měla by být považována za

makroekonomický katalyzátor, který zahrnuje mnoho aspektů národního a mezinárodního řízení, hospodářského růstu a rozvoje, ochrany životního prostředí a ocenění. Jde v podstatě o snahu o integraci udržitelného rozvoje a zeleného růstu a Angola musí využít jeho potenciálu a přeměnit ho ve skutečné bohatství. Tato práce je to obrovská vize do budoucna Angoly a modré finanční inženýrství jsou nástrojem pro rychlé implementaci modré ekonomiky v Angole a doufáme, že návrhy zde mohou sloužit vládě a dalším badatelům.

7 Literatura

- CIHELKOVÁ, E: *Aktuální otázky světové ekonomiky: proměny a governance*. Professional Publishing, 2013, 248 s.
- JENÍČEK, V; Foltýn, J: *Globální problémy světa v ekonomických souvislostech*. C. H. Beck, 2010, 332 s.
- JOHNSON, K; Dalton, G; Masters, I: *Building Industries at Sea: "Blue Growth" and the new maritime Economy*. River Publishers, 2018, 471 s.
- KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Z. *Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů*. Praha: Auditorium, 2014. 233 s.
- KUNA, Z.: *Demografický a potravinový problém světa*. Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, brož., 340 s.
- KUNA, Z.: *Země Afrického rohu. Problémy a perspektivy*, Nakladatelství a vydavatelství Aleš Čeněk, 2016, 190 s.
- PAILLARD, M; Lacroix, D; Lamblin, V: *Marine renewable energies: prospective foresight study for 2030*. Quae, 2009, 315 s.
- POTTS, J; WILKINGS, A; LYNCH, M; MACFATRIDGE, S: *State of sustainability Initiatives Review: Standards and the Blue Economy*. International Institute for Sustainable Development (IISD), 2006, 209 s.
- STIGLITZ, JE: *Ekonomie veřejného sektoru*. Překlad Ondřej Schneider a Tomáš Jelínek. Grada, 1997. 661 s.
- Barbesgaard, M: *Blue growth: savior or ocean grabbing?* J Peasant Stud 45(1), 2018, ss: 130–149.
- BRAZILIAN MARVY: *Challenges and possibilities for Brazil in the Blue Amazon*. Revista da Escola Superior de Guerra, 2017, s: 54.
- Bueger C. and Edmunds T: *Maritime security can be seen as both an enabler of the Blue Economy*, University of Wollongong Australia, 2017, ss. 34-35.
- Bueger C: *Shades of Blue: what do competing interpretations of the Blue Economy mean for oceans governance?* Publishing, 2015, s: 34.
- Burgess, MG; Clemence, M; McDermott, GR; Costello, C; Gaines, SD: *Five rules for pragmatic blue growth*. Mar Policy 87, 2018, ss: 331–339.
- CARVALHO: *Challenges and possibilities for Brazil in the Blue Amazon*. Revista da Escola Superior de Guerra, 2018, s: 56.

- Colgan C; Kildow JT, McIlgorm A; Mohanty SK: *The importance of estimating the contribution of the oceans to national economies*. Mar Policy 34(3), 2010, s: 368.
- Colgan, CS: *Employment and wages for the US ocean and coastal economy*. Mon Labor Rev, 127, 2004, s: 24.
- Cruikshank, K: *The intercolonial railway, freight rates, and the maritime economy*. Academics 22(1), 1992, ss: 87–110.
- Eikeset AM, Mazzarella AB, Davíðsdóttir B, Klinger DH, Levin SA, Rovenskaya E, Stenseth NC: *What is blue growth? The semantics of “sustainable development” of marine environments*. Mar Policy 87, 2018, ss: 177–179.
- Evropská komise; OECD: *Shades of Blue: what do competing interpretations of the Blue Economy mean for oceans governance?* Publishing, 2012,2016, s: 11.
- Foley, P., & Mather, C: *Ocean grabbing, terraqueous territoriality and social development*. Territory, Politics, Governance, 7(3), 2019, ss: 297-315.
- Holthus P: *Shades of Blue: what do competing interpretations of the Blue Economy mean for oceans governance?* Publishing, 2017, s: 13.
- Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística: *Challenges and possibilities for Brazil in the Blue Amazon*. Revista da Escola Superior de Guerra, 2013, s: 56.
- Joris Larik et al., “*Blue Growth and Sustainable Development in Indian Ocean Governance*,” The Hague Institute for Global Justice Policy Brief, 2017, s: 5.
- Kaczynski W: *The future of the blue economy: lessons for the European Union*. Found Manag 3(1) 2011, ss: 21–32.
- Kathijotes N: *Keynote: blue economy-environmental and behavioural aspects towards sustainable coastal development*. Procedia Soc Behav Sci 101, 2013, ss: 7–13.
- Keen et al.: *Shades of Blue: what do competing interpretations of the Blue Economy mean for oceans governance?* Publishing, 2017, s: 12.
- Keen MR et al.; Roberts J, et Ali H; Rustomjee C: *Shades of Blue: what do competing interpretations of the Blue Economy mean for oceans governance?* Publishing, 2016, 2016, 2017, s: 27.
- Kildow JT; McIlgorm A: *The importance of estimating the contribution of the oceans to national economies*. Mar Policy 34(3)2010, s: 368.
- Kildow, JT; McIlgorm, A: *The importance of estimating the contribution of the oceans to national economies*. Mar Policy 34(3), 2010, ss: 367–374

LASIAK; YAGI, 2016; BLASIAK et al, 2018; *Challenges and possibilities for Brazil in the Blue Amazon*. Revista da Escola Superior de Guerra, 2019, s: 52.

Leszczycki, S: *Marine economy of Poland 1945–1975*. Mitteilungen Der Osterreichischen Geographischen Gesellschaft 121(2), 1979, ss: 256–270.

Leszczycki, S: *Marine economy of Poland 1945–1975*. Mitteilungen Der Osterreichischen Geographischen Gesellschaft 121(2), 1979, ss: 256–270.

Magnani, E. “*The Environmental Kuznet's Curve, Environmental Protection Policy and Income Distribution*”. *Ecological Economics* 32, 2019. ss: 431-443.

Museu Goeldi: *150 anos de ciência na Amazônia*. Museu Paraense Emílio Goeldi, 2019. s: 385.

Organizace OSN pro výživu a zemědělství: *Challenges and possibilities for Brazil in the Blue Amazon*. Revista da Escola Superior de Guerra, 2020, s: 63.

ORGANIZACE PRO HOSPODÁŘSKOU SPOLUPRÁCI A ROZVOJ: *Challenges and possibilities for Brazil in the Blue Amazon*. Revista da Escola Superior de Guerra, 2019, s: 54.

ORGANIZACE PRO HOSPODÁŘSKOU SPOLUPRÁCI A ROZVOJ: *Maritime economy: Challenges and possibilities for Brazil in the Blue Amazon*. Revista da Escola Superior de Guerra, 2019, s: 52.

Purvis S: *Shades of Blue: what do competing interpretations of the Blue Economy mean for oceans governance?* Publishing, 2015, s:13.

Silver, JJ; Gray, NJ; Campbell, LM; Fairbanks, LW; Gruby, RL: *Blue economy and competing discourses in international oceans governance*. *J Environ Dev* 24(2), 2015, ss: 135–160.

Spamer J: „Riding the African blue economy wave: a South African perspective“. In: *2015 4th international conference on advanced logistics and transport (ICALT)*. IEEE, 2015, ss: 59–64. <https://doi.org/10.1109/ICAAdLT.2015.7136591>

Voyer M et al.,: *Maritime security can be seen as both an enabler of the Blue Economy*. University of Wollongong Australia, 2018, s: 34.

Wolters, HA; Gille, J; De Vet, JM: *Molemaker RJ Scenarios for selected maritime economic functions*. *Eur J Futures Res* 1(1), 2013, s: 11.

WWF Baltic Ecoregion Programme: *All Hands on Deck*. Action Agenda, 2015, s: 1.

WWF Baltic Ecoregion Programme: *Principles for a Sustainable Blue Economy*. WWF, 2015, s: 2.

Přílohy

Odkazovaný seznam příloh

Seznam obrázků

Odkazovaný seznam obrázků

Obrázek 1: Hlavní oblasti činnosti modré ekonomiky

Obrázek 2: Hlavní pilíře ekonomiky

Obrázek 3: Rozpis hrubého mořského produktu (2,5 tun)

Obrázek 4: Různé možnosti financování pro modrou ekonomiky

Obrázek 5: Trh zelených dluhopisů

Obrázek 6: Provozní schéma modrých dluhopisů

Obrázek 7: Postup pro uvádění na trh v roce 2006

Obrázek 8: Postup pro vydávání na mezinárodním trhu

Obrázek 9: Vývojový diagram procesu vydávání na mezinárodním kapitálovém trhu

Obrázek 10: Návrh koordinace činností

Graf 1: HDP v Bilionech \$

Graf 2: Celková produkce rybolovu

Graf 3: Spotřeba ryb a mořských plodů na obyvatele, 1961 až 2017

Graf 4: Produkce akvakultura

Graf 5: Interaktivní graf Angolský podíl obnovitelných zdrojů na výrobě elektřiny

Graf 6: Městské obyvatelstvo žijící ve slumech

Graf 7: Míra nezaměstnanosti v letech 1991 až 2017

Graf 8: Podíl konečné spotřeby energie z obnovitelných zdrojů v letech 1990-2015

Seznam tabulek

Odkazovaný seznam tabulek

Tabule 1: Hlavní oblasti činnosti modré ekonomiky